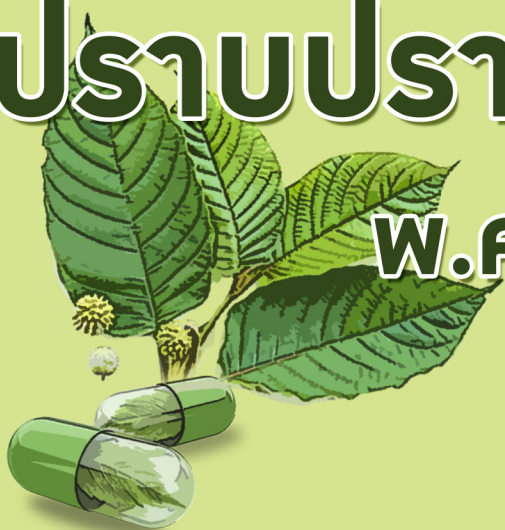

แผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงาน ป.ป.ส.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
OFFICE OF THE NARCOTICS CONTROL BOARD

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ มุ่งเน้นดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นแผนชี้้นำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และลดระดับปัญหาของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๓ ปี และลดระดับของปัญหาคงไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๐ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และแผนระดับต่าง ๆ โดยใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อมุ่งลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหายาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคงปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนจากผลกระทบดังกล่าว ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ได้แก่ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการป้องกันยาเสพติด มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ สำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กระทรวงยุติธรรม

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕	ก
ส่วนที่ ๑ ความเชื่อมโยงของแผนแต่ละระดับ	๑
ส่วนที่ ๒ สถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้ม	๖
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๓
ส่วนที่ ๔ กรอบทิศทางและเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๓
ส่วนที่ ๕ แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการป้องกันยาเสพติด มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๒๖
ส่วนที่ ๖ กลไกบริหารจัดการในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๙

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ ได้มีมติให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อเป็นแผนชี้้นำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี นั้น

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบายและประสานการปฏิบัติด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของประเทศ ได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อเป็นกรอบการบริหารจัดการ แนวทางประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร ติดตามและประเมินผล สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังแผนปฏิบัติการแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายวิษณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ผนวก ก แนบท้ายประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔**เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕****ส่วนที่ ๑ ความเชื่อมโยงของแผนแต่ละระดับ**

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นแผนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดรองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด โดยนำแนวคิดการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแนวทางใหม่ที่เป็นผลสืบเนื่อง จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหา ยาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (UNGASS 2016) ซึ่งมีการทบทวน นโยบายควบคุม ยาเสพติด การให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข การจัดทำนโยบายทางเลือก และการลงโทษ ที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด มาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของประเทศไทย การดำเนินการ ตามกรอบดังกล่าวสอดคล้องเชื่อมโยงกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านกระบวนการยุติธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ แผนปฏิบัติการด้านอื่น ๆ และมติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้อง

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นแผนระดับ ๓ ตามนัยยะ ของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยมีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ ๑ แผนระดับที่ ๒ และแผนระดับที่ ๓ ดังนี้

๑. แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เป้าหมาย บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นกรอบการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ คือ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ และมีตัวชี้วัด คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ โดยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ภายใต้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มุ่งแก้ไขปัญหาคาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหาร และการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒. แผนระดับที่ ๒

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ ๒ ดังนี้

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง

เป้าหมาย ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง

จากกรอบแนวคิด “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงได้กำหนดเป้าหมายสำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข โดยบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยได้อย่างแท้จริง แก้ไขปัญหาเดิมและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานด้านความมั่นคง บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งในและต่างประเทศ และพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการและขับเคลื่อนงานด้านความมั่นคงของประเทศให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ในการจะขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถือเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง ซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง นั่นคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข

แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และการพัฒนาประเทศ แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

เป้าหมาย ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในปัจจุบันดีขึ้น อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ ใช้แนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง กล่าวคือ มุ่งยึดแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ **(๑) พื้นที่แหล่งผลิตภายนอกประเทศ** ใช้การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อกดดันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ ด้วยการอาศัยงานการข่าว การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวชายแดน รวมไปถึงการสกัดกั้นสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์การผลิต และนักเคมีไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต **(๒) การสกัดกั้นการนำเข้าส่งออกยาเสพติด** ทั้งทางบกทางเรือและทางอากาศโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสกัดกั้นตาม จุดตรวจ/จุดสกัด ของเส้นทางคมนาคมและพื้นที่ตอนใน **(๓) การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด** โดยมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติด ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่รัฐที่ปล่อยปละละเลยทุจริตหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดผ่านทางการบูรณาการด้านการข่าว การสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางการเงินและสกุลเงินดิจิทัล รวมไปถึงการปราบปรามยาเสพติดในแหล่งพักเก็บยาเสพติดภายในประเทศ **(๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน** โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาพื้นที่และประชาชนตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษที่มีปัญหายาเสพติดด้วยการสลายโครงสร้างปัญหาและบูรณาการการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดอันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตามแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์แนวทางดำเนินงาน “เข้าใจเข้าถึงพัฒนา” และศาสตร์พระราชชาติซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดและลดปัญหาเชิงโครงสร้างหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสร้างอาสาป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิดในหมู่บ้านตามแนวชายแดน **(๕) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม** โดยการปลูกฝังค่านิยมและองค์ความรู้ที่เหมาะสมอันจะส่งผลต่อความคิดและโน้มน้าวให้เกิดความเห็นที่คล้อยตามอย่างถูกต้อง **(๖) การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม**

โดยการเสริมสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน (๗) การดูแลผู้ใช้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษาและการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติดโดยการคัดกรองประเมินวินิจฉัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการดูแลและให้การบำบัดรักษาที่เหมาะสมมีมาตรฐานพร้อมทั้งให้การติดตามช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุมทุกมิติตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมชุมชนได้อย่างปกติสุขและเท่าเทียม

๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านกระบวนการยุติธรรม

เป้าหมาย การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค

ตัวชี้วัด อัตราส่วนของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า

ค่าเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ กำหนดให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ที่ ๔ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ

ข้อที่ ๓.๒.๗ ดำเนินบทบาทเชิงรุก และใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาคและพหุภาคี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถแลกเปลี่ยนและเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและร่วมมือในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ เช่น ปัญหายาเสพติด การก่อการร้าย การโยกย้ายถิ่นฐาน การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ความมั่นคงด้านไซเบอร์ ภัยพิบัติ โรคระบาด โรคติดต่อร้ายแรง โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่น ๆ

๒.๔ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๐ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

รองรับนโยบายที่ ๕ สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

รองรับนโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง และสังคมไทยมีความปลอดภัยจากยาเสพติด

ตัวชี้วัด

๑. ระดับความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
๒. ระดับความสำเร็จของกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะการสกัดกั้นสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ การควบคุมแหล่งผลิตภายนอกประเทศ และการผลักดันการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาทางเลือก

๒. สกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ปราบปรามผู้ค้า และเครือข่ายยาเสพติด โดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

๓. บำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ตามสภาพการเสพติด รวมทั้งติดตามและให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสม

๔. รมรงค์ให้เด็ก เยาวชน ผู้ใช้แรงงาน และประชากรกลุ่มเสี่ยง ตระหนักรู้ถึงโทษของยาเสพติด เพื่อป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ โดยใช้กลไกประชารัฐ

๕. ผลักดันความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓. แผนระดับที่ ๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เป็นแผนกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดและบูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้อย่างประสานสอดคล้องและบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมและความร่วมมือระหว่างประเทศ”

เป้าหมาย “สถานการณ์ปัญหายาเสพติดได้รับการควบคุมจนไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเมื่อสิ้นสุดแผนโดยดำเนินการลดจำนวนผู้ค้าผู้เสพและสัดส่วนการกระทำผิดซ้ำในระดับพื้นที่”

ตัวชี้วัด

- (๑) สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด
- (๒) ความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ๙ แนวทางดังนี้

๓.๑ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

แนวทางที่ ๑ ความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก

๓.๒ มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย

แนวทางที่ ๒ การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์

แนวทางที่ ๓ การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด

๓.๓ มาตรการการป้องกันยาเสพติด

- แนวทางที่ ๔ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนและการพัฒนาทางเลือก
- แนวทางที่ ๕ การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม
- แนวทางที่ ๖ การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๓.๔ มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด

- แนวทางที่ ๗ การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษาและการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด

๓.๕ มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

- แนวทางที่ ๘ กิจกรรมพิเศษ
- แนวทางที่ ๙ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

ส่วนที่ ๒ สถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้ม

๑. สถานการณ์ยาเสพติดภายนอกประเทศ

๑.๑ สถานการณ์ยาเสพติดโลก

สถานการณ์ยาเสพติดโลก ข้อมูลรายงาน World Drug Report 2021 ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime) พบผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ ๒๗๕ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ ของประชากรโลก ในช่วงอายุ ๑๕ - ๖๔ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ ๒๖๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ของประชากรโลก ในช่วงอายุ ๑๕ - ๖๔ ปี) โดยมีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ จะมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ ๒๙๙ ล้านคน

ยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คือ กัญชา ประมาณ ๒๐๐ ล้านคน รองลงมาคือ กลุ่มโอปิออยด์ ๖๒ ล้านคน แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ๒๗ ล้านคน เอ็กซ์ตาซี ๒๐ ล้านคน และโคเคน ๒๐ ล้านคน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุดคือกัญชา ๑๙๒ ล้านคน รองลงมาคือ กลุ่มโอปิออยด์ ๕๘ ล้านคน แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ๒๗ ล้านคน เอ็กซ์ตาซี ๒๑ ล้านคน และโคเคน ๑๙ ล้านคน)

การจับกุมและตรวจยึดยาเสพติดทั่วโลก ยาเสพติดที่มีการจับกุมได้มากที่สุด คือ กัญชา ๕,๑๗๔ ตัน (กัญชา ๓,๗๗๙ ตัน ยางกัญชา ๑,๓๙๕ ตัน) รองลงมาคือ โคเคน ๑,๔๓๖ ตัน ผีน ๗๒๗ ตัน เมทแอมเฟตามีน ๓๒๕ ตัน เฮโรอีนและมอร์ฟิน ๑๒๒ ตัน โอปิออยด์ที่ใช้ในทางยา (Pharmaceutical Opioid) ๒๒๘ ตัน แอมเฟตามีน ๗๙ ตัน และเอ็กซ์ตาซี ๑๖ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ตรวจยึดกัญชา ๕,๖๑๐ ตัน รองลงมาคือ โคเคน ๑,๑๓๑ ตัน ผีน ๗๐๔ ตัน เมทแอมเฟตามีน ๒๒๘ ตัน เฮโรอีนและมอร์ฟิน ๑๓๙ ตัน โอปิออยด์ที่ใช้ในทางยา (Pharmaceutical Opioid) ๗๓ ตัน แอมเฟตามีน ๒๑ ตัน และเอ็กซ์ตาซี ๑๒ ตัน)

ยาเสพติดที่มาจากพืช (ฝิ่นและโคคา) พบพื้นที่ที่ลักลอบปลูกโคคาลดลงเล็กน้อย แต่ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่พื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประเทศอัฟกานิสถาน

๑) การลักลอบปลูกโคคาทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีพื้นที่ปลูกโคคาทั่วโลกประมาณ ๒๓๔,๒๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตโคเคนประมาณ ๑,๗๘๔ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีพื้นที่ปลูกโคคาทั่วโลก ๒๔๔,๒๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตโคเคนประมาณ ๑,๗๒๓ ตัน) พื้นที่ปลูกมีแนวโน้มลดลงร้อยละ ๕ แต่ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๕ พื้นที่ปลูกโคคาส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๖๖ อยู่ในประเทศโคลัมเบีย รองลงมาคือประเทศเปรู ร้อยละ ๒๓ และประเทศโบลิเวีย ร้อยละ ๑๑

๒) การลักลอบปลูกฝิ่นทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีพื้นที่ปลูกฝิ่นทั่วโลกประมาณ ๒๙๕,๐๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นทั่วโลกมีประมาณ ๗,๔๑๐ ตัน สามารถนำไปผลิตเฮโรอีนได้ประมาณ ๔๕๔ - ๖๙๔ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีพื้นที่ปลูกฝิ่นทั่วโลกประมาณ ๒๔๐,๘๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๗,๖๒๐ ตัน สามารถนำไปผลิตเฮโรอีนได้ประมาณ ๔๗๔ - ๗๒๔ ตัน) พื้นที่ที่พบการลักลอบปลูกฝิ่นมากที่สุดคือ ประเทศอัฟกานิสถาน มีสัดส่วนถึงร้อยละ ๘๕ ของพื้นที่ปลูกฝิ่นทั่วโลก มีพื้นที่ปลูกฝิ่นประมาณ ๒๒๔,๐๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่น ๖,๓๐๐ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีพื้นที่ปลูกฝิ่นประมาณ ๑๖๓,๐๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๖,๔๐๐ ตัน) รองลงมาคือ ประเทศเมียนมา มีพื้นที่ปลูกฝิ่น ๒๙,๕๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๔๐๕ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีพื้นที่ปลูกฝิ่นประมาณ ๓๓,๑๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๕๐๘ ตัน)

ยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยาเสพติดที่พบแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ กลุ่มแอมเฟตามีน (ATS: Amphetamine - Type Stimulants) โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีนที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พื้นที่ที่มีการตรวจยึดเมทแอมเฟตามีนได้มากที่สุดคือ ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการจับกุมและตรวจยึดยาเสพติดในกลุ่ม ATS ได้มากถึง ๔๕๖ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ตรวจยึดได้ ๒๗๘ ตัน) โดยเป็นการจับกุมและตรวจยึดเมทแอมเฟตามีนได้มากถึง ๓๒๕ ตัน ซึ่งถือว่าเป็นการจับกุมได้มากที่สุดเท่าที่เคยมีมา คิดเป็นร้อยละ ๗๑ ของ ATS ทั้งหมดที่จับกุมได้ ขณะที่แอมเฟตามีนตรวจยึดได้ ๗๙ ตัน เอ็กซ์ตาซีตรวจยึดได้ ๑๖ ตัน นอกจากนี้ยังพบการตรวจยึด ATS ชนิดอื่น ๆ อีก ๓๖ ตัน

สถานการณ์ยาเสพติดในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในภาพรวมพบว่า ตลาดยาเสพติดมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์สูง ในช่วงแรกของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการหยุดชะงักของตลาดการค้ายาเสพติด แต่หลังจากนั้นขบวนการค้ายาเสพติดได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าการค้ายาเสพติดยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงเท่ากับช่วงก่อนเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น

๑) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ของการค้ายาเสพติด มีการใช้เส้นทางเดินเรือในหลายพื้นที่ของภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในทวีปยุโรป ลาตินอเมริกา แอฟริกาเหนือ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการลำเลียงยาเสพติด เป็นผลมาจากการปิดพรมแดนของประเทศต่าง ๆ

๒) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เร่งให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ในการค้ายาเสพติด เช่น มีการขนส่งจำนวนมากขึ้น มีการส่งยาเสพติดผ่านบริการขนส่ง Delivery ในหลายประเทศ มีการขนส่งยาเสพติดผ่านไปรษณีย์สูงขึ้น และมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการค้ายาเสพติด

๑.๒ สถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถานการณ์ การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ การผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ขณะที่ยาเสพติดที่มาจากพืช เช่น เฮโรอีน แม้ว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นจะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ปริมาณการผลิตเฮโรอีนยังมีปริมาณสูง และส่งผลกระทบต่อสถานการณ์เฮโรอีนทั้งในภูมิภาคและภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก

การลักลอบปลูกฝิ่นในประเทศเมียนมา พื้นที่ปลูกฝิ่นลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ปัจจุบัน แต่ผลผลิตยังคงอยู่ในระดับสูง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีพื้นที่ปลูกฝิ่น ๒๙,๕๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๔๐๕ ตัน สามารถนำไปผลิตเฮโรอีนได้ประมาณ ๒๗ - ๕๘ ตัน (ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีพื้นที่ปลูกฝิ่น ๓๓,๑๐๐ เฮกตาร์ มีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๕๐๘ ตัน สามารถนำไปผลิตเฮโรอีนได้ประมาณ ๒๕ - ๕๗ ตัน) ปัญหาสำคัญของการลักลอบปลูกฝิ่นในประเทศเมียนมา คือ ข้อจำกัดของฝ่ายความมั่นคงที่ยังไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ติดอาวุธ รวมไปถึงปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ ที่ยังขาดโอกาสในการประกอบอาชีพและรายได้ ส่งผลให้ปัญหาการลักลอบปลูกฝิ่นในประเทศเมียนมายังคงดำรงอยู่ในระยะยาว

สถานการณ์ยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลจากรายงาน Synthetic Drugs in East and Southeast Asia 2021 ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime) พบว่าการผลิต/การค้าเมทแอมเฟตามีน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจับกุมและตรวจยึดได้มากถึง ๑๖๙ ตัน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการจับกุมและตรวจยึดได้มากถึง ๑๑๕ ตัน) โดยการจับกุมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลดลง แต่การจับกุมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจับกุมได้ในประเทศที่อยู่ในแถบแม่น้ำโขงตอนล่าง

การผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณนั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งเสริมให้ศักยภาพการผลิตยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้น จนส่งผลให้สถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาค ได้รับผลกระทบอย่างมาก ทั้งในมุมของการลำเลียงผ่านเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สามและการแพร่ระบาดภายในประเทศ โดยมีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

๑) กระบวนการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่ใช้เครื่องมือในการผลิตแบบที่กำลงการผลิตไม่มากนัก แต่ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนมาเป็นระดับอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่ที่ดำเนินการโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่มีโครงสร้างการค้าที่สลับซับซ้อน เพื่อรองรับตลาดยาเสพติด ภายนอกประเทศที่นับวันจะมีการขยายตัวมากขึ้น โดยข้อมูลจากสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime) จากปริมาณยาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้น อย่างก้าวกระโดด คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะมีเงินทุนหมุนเวียนสูงถึง ๖๑,๔๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

๒) การผลิตยาเสพติด องค์กรประกอบที่สำคัญคือ สารเคมี/สารตั้งต้นที่ใช้ในกระบวนการผลิต ปัจจุบันสารเคมี/สารตั้งต้นที่ใช้ในแหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำส่วนใหญ่ลักลอบนำเข้าจากจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสารเคมีขนาดใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จีนเป็นประเทศ ที่มีการส่งออกสารเคมีเป็นอันดับ ๑ ของโลก มีมูลค่าสูงถึง ๗๓,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สารเคมีที่มีการนำเข้าจากจีน บางชนิดมีการควบคุมแล้ว แต่บางชนิดยังไม่มีมีการควบคุม กลุ่มผู้ผลิตจึงนำสารเคมีเหล่านั้นมาเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทางเคมีเป็นสารตั้งต้นชนิดใหม่ ๆ เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขง ๖ ประเทศ (จีน เมียนมา สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย) สามารถตรวจยึดสารเคมี และสารตั้งต้นไม่ให้เข้าไปยังแหล่งผลิตได้จำนวน ๑,๑๒๙ ตัน (จากเดิมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยึดสารเคมี และสารตั้งต้นได้ ๕๖๓ ตัน)

๓) ปัจจัยทางด้านการเมืองของประเทศเมียนมา ภายหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจ ในการปกครองประเทศจากรัฐบาลพลเรือนชุดก่อน คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาค ดังนี้

(๑) กำลังปฏิบัติการบางส่วนต้องเข้ารักษาความสงบเรียบร้อยจนส่งผลกระทบต่อระดับความเข้มข้น ของปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ต่าง ๆ พิจารณาจาก ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๓ ที่ทางรัฐบาลเมียนมา ร่วมมือกับประเทศจีน เวียดนาม สปป.ลาว กัมพูชา และไทย ภายใต้อาณัติโครงการความร่วมมือแม่น้ำโขงปลอดภัย ในการสกัดกั้น สารเคมี/สารตั้งต้น และจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก แต่หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้การปฏิบัติการ ปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ต่าง ๆ ลดระดับความเข้มข้นลง ทำให้สถิติการจับยึดสารเคมี/สารตั้งต้นในเมียนมาลดลง

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เมียนมาจับกุมสารเคมีและสารตั้งต้นได้ ๒๔๖.๔๓ ตัน ยาบ้า ๑๗๑ ล้านเม็ด ไอซ์ ๑๔,๖๗๐ กิโลกรัม เฮโรอีน ๑,๙๓๒ กิโลกรัม และคีตามีน ๘๑๒ กิโลกรัม (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เมียนมาจับกุมสารเคมีและสารตั้งต้นได้ ๕๕๘.๖๑ ตัน ยาบ้า ๒๖๙ ล้านเม็ด ไอซ์ ๑๓,๗๔๕ กิโลกรัม เฮโรอีน ๑,๔๘๒ กิโลกรัม และคีตามีน ๖๒๙ กิโลกรัม)

(๒) สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศเมียนมา กลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้กลุ่มผู้ผลิตเร่งผลิตและลำเลียงยาเสพติดออกมา เห็นได้จากผลการจับกุมและตรวจยึดยาเสพติดของประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขง ตามแผนแม่น้ำโขงปลอดภัยยังคงมีปริมาณที่สูง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการตรวจยึดยาเสพติดได้ ดังนี้ ยาบ้า ๕๓๑.๒๐ ล้านเม็ด ไอซ์ ๒๙,๐๖๔ กิโลกรัม เฮโรอีน ๕,๗๖๓ กิโลกรัม และ คีตามีน ๒,๕๐๐ กิโลกรัม (จากเดิมในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการตรวจยึดยาบ้าได้ ๔๘๖.๗๑ ล้านเม็ด ไอซ์ ๓๗,๕๐๒ กิโลกรัม เฮโรอีน ๓,๕๒๕ กิโลกรัม และคีตามีน ๒,๑๙๖ กิโลกรัม)

๒. สถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศ

๒.๑ สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติด

สถานการณ์ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดของไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง ในช่วงนี้ กลุ่มขบวนการลำเลียงมีการเปลี่ยนเส้นทางการเคลื่อนย้ายยาเสพติดออกจากแหล่งผลิตในพื้นที่รัฐฉาน ประเทศเมียนมา นำเข้าสปป.ลาว ก่อนลักลอบนำเข้าไทย ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนที่ติดกับสปป.ลาว ตั้งแต่พื้นที่ อำเภอเวียงแก่น อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย และ อำเภอภูซาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ต่อเนื่องไปตลอดถึงชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม) มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มขึ้น

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีการลักลอบนำเข้าสูงสุด ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ ๓๔๕ คดี ของกลางยาบ้า ๑๗๖.๔๔ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๑,๓๒๘ กิโลกรัม ไอซ์ ๑๑,๙๘๔ กิโลกรัม คีตามีน ๘๘๐ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๒๘,๗๒๐ กิโลกรัม กัญชา ๓๓,๘๘๕ กิโลกรัม และโคเคน ๑๖.๓ กิโลกรัม มีการจับกุมคดียาบ้าล้านเม็ดขึ้นไป ๔๓ คดี ของกลางรวม ๑๔๑.๖ ล้านเม็ด จับกุมไอซ์ ๑๐๐ กิโลกรัม ขึ้นไป ๒๗ คดี ของกลางรวม ๑๐,๙๖๗ กิโลกรัม จับกุมเฮโรอีน ๑๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป ๓ คดี ของกลางรวม ๑,๒๔๘ กิโลกรัม จังหวัดที่มีการนำเข้าสูงสุดคือ จังหวัดนครพนม มีการจับกุม ๕๗ คดี ของกลางยาบ้า ๒๗.๙ ล้านเม็ด ไอซ์ ๑,๑๐๒ กิโลกรัม เฮโรอีน ๘๔๘ กิโลกรัม และกัญชา ๑๑,๔๑๘ กิโลกรัม รองลงมา คือ จังหวัดหนองคาย มีการจับกุม ๕๖ คดี ของกลางยาบ้า ๕๓.๘๕ ล้านเม็ด ไอซ์ ๒,๖๘๕ กิโลกรัม กัญชา ๑,๑๑๗ กิโลกรัม และคีตามีน ๔๑๔ กิโลกรัม จังหวัดบึงกาฬ จับกุม ๔๔ คดี ของกลางยาบ้า ๒๐.๕ ล้านเม็ด ไอซ์ ๑,๗๐๓ กิโลกรัม โคเคน ๑๖.๓ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๒๕,๖๕๐ เม็ด และกัญชา ๗,๘๕๖ กิโลกรัม ขบวนการลำเลียงส่วนใหญ่เป็นคนนอกภาค แต่มีเครือข่ายชายแดน ด้าน อำเภอท่าบ่อ อำเภอสังคม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย, อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ, อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม, อำเภอปากชม อุดาน้ำร้อน จังหวัดเลย และ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

ด้านพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่เป็นพื้นที่นำเข้าหลัก แม้ว่าการจับกุมในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พบการจับกุมการนำเข้าทางด่านนี้ได้น้อยกว่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่กลับพบว่าของกลางที่ตรวจยึดได้ ยังคงมีปริมาณที่สูงอยู่ มีการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ ๑๖๑ คดี ของกลางยาบ้า ๑๕๖.๖๘ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๑,๖๕๓ กิโลกรัม ไอซ์ ๑,๙๙๗ กิโลกรัม และคีตามีน ๒๑๐ กิโลกรัม เป็นการจับกุมคดียาบ้าล้านเม็ดขึ้นไป ๓๓ คดี ของกลางรวม ๑๓๗ ล้านเม็ด จับกุมไอซ์ ๑๐๐ กิโลกรัม ขึ้นไป ๘ คดี ของกลางรวม ๑,๖๒๘ กิโลกรัม จับกุมเฮโรอีน ๑๐๐ ขึ้นไป ๓ คดี ของกลางรวม ๑,๔๔๑ กิโลกรัม บ่งชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการลักลอบนำเข้าของกลุ่มการค้ายาเสพติด

ที่เร่ร่อนเข้าครั้งละปริมาณมากในทันทีที่มีโอกาส ซึ่งพบว่าชายแดนจังหวัดที่ติดกับสปป.ลาว (จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา) ยังคงเป็นพื้นที่เป้าหมายที่กลุ่มขบวนการพยายามลักลอบนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ขณะที่พื้นที่ชายแดนที่ติดกับเมียนมา ด้าน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ยังคงปรากฏพบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในปริมาณมากเช่นกัน

ปัญหาการลักลอบนำเข้าครั้งละปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้มียาเสพติดจำนวนมากหลุดรอดเข้ามายังพื้นที่ตอนในของประเทศได้ แม้จะมีการสกัดกั้นจับกุมในพื้นที่ชายแดนได้เป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม จากข้อมูลการจับกุมคดีรายสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการตรวจยึดได้ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ๓๓ คดี ของกลางยาบ้า ๒๔.๙ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๔๐๐ กิโลกรัม ไอซ์ ๑๔๒ กิโลกรัม และคีตามีน ๑๑๕ กิโลกรัม ภาคกลาง ๑๖๑ คดี ของกลางยาบ้า ๑๑๖.๔ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๑,๒๕๓ กิโลกรัม ไอซ์ ๒,๕๗๖ กิโลกรัม คีตามีน ๕๘๒ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๖๘,๙๙๘ กิโลกรัม กัญชา ๕,๓๑๘ กิโลกรัม และโคเคน ๓๙ กิโลกรัม กรุงเทพมหานคร ๕๒ คดี ของกลางยาบ้า ๑๓.๕ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๔๘๖ กก. ไอซ์ ๔๘๓ กิโลกรัม คีตามีน ๒๑๔ กิโลกรัม กัญชา ๒,๑๑๒ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๖,๓๒๖ เม็ด และโคเคน ๔ กิโลกรัม และภาคใต้ ๑๕๙ คดี ของกลางยาบ้า ๒๐.๕ ล้านเม็ด เฮโรอีน ๒๓๑ กิโลกรัม ไอซ์ ๕,๐๑๓ กิโลกรัม คีตามีน ๑ กิโลกรัม และกัญชา ๒,๐๐๙ กิโลกรัม

การลักลอบลำเลียงยาเสพติดในปริมาณมากมีวิธีการลำเลียงที่นิยมใช้อยู่ ๓ ลักษณะ คือ อำพรหมากับรถบรรทุกพีผลทางการเกษตร ใช้รถยนต์กระบะดัดแปลงทำเป็นตู้ที่บสำหรับขนสินค้า ลำเลียงโดยรถยนต์ส่วนบุคคลเป็นขบวนลำเลียง มีรถนำขบวน โดยแบบแผนประทุษกรรมที่น่าสนใจในปัจจุบัน มียาบ้าหลักล้านเม็ดที่ถูกสกัดกั้นจับยึดได้ในพื้นที่ตอนในของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ซุกซ่อนไปกับรถยนต์บรรทุกหรือรถพ่วงขนาดใหญ่วิ่งหลบเลี่ยงด่าน แล้วนำยาเสพติดมาพักเก็บไว้ตามโกดังในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคกลาง ก่อนส่งไปยังภาคใต้นอกจากนี้ยังสามารถจับกุมการลักลอบส่งออกยาเสพติดไปยังต่างประเทศ ที่น่าสนใจ ได้แก่ การส่งออกยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ปลายทางส่วนใหญ่จะอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย และการส่งออกไปกับสินค้าทางเรือ

นอกจากที่ไทยประสบกับปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำแล้ว ยังพบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ที่สำคัญได้แก่ การลักลอบนำเข้าโคเคนของกลุ่มแอฟริกัน ตะวันตกจากทวีปอเมริกาใต้ ผ่านทางอากาศยานต่าง ๆ และนำเข้าผ่านทางชายแดนทางบก โดยการเลี้ยงปลิงที่ทำอากาศยานของ สปป.ลาว ก่อนที่จะลักลอบลำเลียงนำเข้าไทยผ่านชายแดนทางบก ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พบการจับกุมโคเคนทั้งหมด ๔๙ คดี ของกลางโคเคน ๔๕.๘ กิโลกรัม (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบการจับกุมโคเคนทั้งหมด ๕๐ คดี ของกลางโคเคน ๒๖.๘ กิโลกรัม) และการลักลอบนำเข้าเอ็กซ์ตาซี (ยาอี) ผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีประเทศต้นทางส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ที่สำคัญคือ ประเทศเยอรมนี โปรตุเกส ฝรั่งเศส เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พบการจับกุมคดีเอ็กซ์ตาซีทั้งหมด ๓๐๓ คดี ของกลางเอ็กซ์ตาซี ๔๓๐,๑๓๐ เม็ด (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบการจับกุมคดีเอ็กซ์ตาซีทั้งหมด ๒๕๙ คดี ของกลางเอ็กซ์ตาซี ๔๙๑,๐๗๐ เม็ด)

๒.๒ สถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด

สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ (ยาบ้า และไอซ์) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด ๓๓๗,๑๘๖ คดี ผู้ต้องหา ๓๕๐,๗๕๘ คน ของกลางยาบ้า ๕๕๔.๗ ล้านเม็ด ไอซ์ ๒๖,๖๖๒ กิโลกรัม เฮโรอีน ๔,๕๒๐ กก. คีตามีน ๑,๓๕๐ กิโลกรัม

โคเคน ๔๕ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๔๔๗,๒๑๓ เม็ด และกัญชา ๔๑,๕๗๓ กิโลกรัม (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด ๓๒๔,๕๕๒ คดี ผู้ต้องหา ๓๓๘,๕๖๐ คน ของกลางยาบ้า ๓๑๙.๑ ล้านเม็ด ไอซ์ ๒๓,๘๗๒ กิโลกรัม เฮโรอีน ๕๙๗ กิโลกรัม คีตามีน ๑,๓๔๒ กิโลกรัม โคเคน ๒๓ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๕๑๐,๒๒๓ เม็ด และกัญชา ๙,๒๒๗ กิโลกรัม)

การแสวงประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการค้ายาเสพติด การติดต่อสื่อสาร การเงิน การขนส่ง มีมากขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกับผู้เสพใกล้กันมากขึ้นด้วยเทคโนโลยี การค้ายาเสพติดในปัจจุบัน นอกจากการค้ายาเสพติดแบบทั่วไปแล้ว ยังพบว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น เช่น Line Twitter Facebook Instagram ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทาง Twitter เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขาย ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน พบว่ามีการซื้อขายยาเสพติดเกือบทุกชนิดอย่างแพร่หลาย แฉงราคาขายชัดเจน มีช่องทางการส่งให้เลือกหลากหลาย เช่น นั้ดรับ ส่งผ่านไปรษณีย์ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันธุรกิจทางโลจิสติกส์ทั้งระบบในประเทศไทยมีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การขนส่งมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

สถานการณ์ การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มที่แพร่ระบาดมากขึ้น ตามการขับเคลื่อนของอุปทาน (Supply) ของการผลิตยาเสพติดนอกประเทศ จากปริมาณยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ และด้วยกลยุทธ์การค้าของกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่ทำให้ยาเสพติดมีราคาที่ถูกลง ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ยาเสพติดในประเทศ ผู้เสพรายใหม่จะเข้าสู่วงจรยาเสพติดมากขึ้น จากข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษาที่เข้าสู่ระบบจะพบสัดส่วนผู้เสพรายใหม่ถึง ร้อยละ ๗๐.๓๔ ไม่นับรวมผู้เสพจำนวนมากที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา หลบซ่อนไม่แสดงตัว จนเกิดภาวะการเสพติดซ้ำ ซึ่งจะส่งผลต่ออาการทางจิตเวชจากยาเสพติด

ข้อมูลจากระบบการบำบัดรักษายาเสพติด (บสต.) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ยาเสพติด ๑๕๕,๕๐๐ ราย (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ยาเสพติด ๒๑๒,๖๔๖ ราย) ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชาย ร้อยละ ๘๙.๖๖ เมื่อพิจารณากลุ่มอายุของผู้เข้าบำบัดทั้งหมด ส่วนใหญ่กลุ่มอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ร้อยละ ๑๘.๒๔ รองลงมา คือ กลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี ร้อยละ ๑๗.๐๑ กลุ่มอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี ร้อยละ ๑๕.๒๙ และกลุ่มอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี ร้อยละ ๑๓.๗๘ ผู้เข้าบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นผู้เสพ ร้อยละ ๖๓.๖๑ รองลงมาคือ ผู้ติด ร้อยละ ๓๑.๙๙ และผู้ใช้ ร้อยละ ๔.๔๐

ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า (ร้อยละ ๗๙.๒) รองลงมาคือ ไอซ์ (ร้อยละ ๘.๓) กัญชา (ร้อยละ ๔.๔) และเฮโรอีน ร้อยละ ๓.๓ สำหรับยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวัง คือ ไอซ์ ที่พบการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น และเฮโรอีน ที่พบการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในบางพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานคร และ จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ยังเริ่มพบการใช้ยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทแบบผสมหลายชนิด (Drugs Cocktail) ในกลุ่มเด็กและเยาวชน

๓. แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาเสพติด

๓.๑ สถานการณ์การผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค

๓.๒ ปัจจัยทางการเมืองของประเทศเมียนมา จะส่งผลกระทบต่อระดับความเข้มข้นของปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเมียนมา และจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้กลุ่มผู้ผลิตเร่งผลิตและลำเลียงยาเสพติดออกมา

๓.๓ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังคงมีความพยายามที่จะลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านไทยเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สามมากขึ้น

๓.๔ การขยายตัวของการค้ายาเสพติดออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๓.๕ ยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวัง คือ ไอซ์ และเฮโรอีน

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหายาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคงปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนจากผลกระทบดังกล่าวในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ได้แก่ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการป้องกันยาเสพติด มาตรการการบำบัดรักษาเสพติด และมาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ สรุปผลการดำเนินงานระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ (ประมวลผล ณ วันอังคารที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔) ดังนี้

๑. มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก

๑.๑ ความร่วมมือระดับสากล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการนิรโทษกรรมยาเสพติด (CND) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหายาเสพติดแนวใหม่ ผลักดันการพัฒนาทางเลือกเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ส่งผลให้ประเทศไทยมีพันธมิตรภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาทางเลือกระหว่างประเทศมากขึ้น การปรับแก้ประมวลกฎหมายยาเสพติดให้สอดคล้องตามเจตจำนงของที่ประชุม UNGASS 2016 การผลักดันนโยบายด้านพืชเสพติดเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ จนเป็นผลสำเร็จ นอกจากนี้มีการประสานหารือกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) เพื่อเพิ่มและพัฒนาศักยภาพการแก้ปัญหายาเสพติดของไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญคือ การสนับสนุนอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์สารเสพติดและสารเคมี การฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ด้านการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดโดยใช้สกุลเงินดิจิทัล การสืบสวนทางออนไลน์และพิสูจน์หลักฐานทางดิจิทัล การจัดประชุมเชิงวิชาการเกี่ยวกับบ่อนกาสิโน การฟอกเงิน และความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมในบริเวณรอบพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ การแลกเปลี่ยนข่าวสารของกลุ่มการค้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน เป็นต้น

๑.๒ ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค มีการดำเนินการที่สำคัญ คือ ปฏิบัติการร่วมสามเหลี่ยมทองคำ ๑๕๑๑ เกิดขึ้นจากมติของ ๖ ประเทศสมาชิก ได้แก่ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา จีน และเวียดนามตามแผนปฏิบัติการร่วมแม่น้ำโขงปลอดภัย เพื่อการควบคุมยาเสพติด ๖ ประเทศ ระยะ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ มีการร่วมประชุมในระดับรัฐมนตรี ภายใต้บันทึกความเข้าใจ ๗ ฝ่าย และร่วมกันแสดงเจตจำนง (ปฏิญญากรุงเทพฯ) ในการยกระดับความเข้มข้นของมาตรการสกัดกั้นสารตั้งต้นเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต รวมถึงการสกัดกั้นยาเสพติดไม่ให้ถูกลำเลียงออกจากแหล่งผลิต โดยแต่ละประเทศได้นำไปกำหนดยุทธศาสตร์และเริ่มปฏิบัติการโดยพร้อมเพรียงกัน ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ - ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ จึงกลายเป็น ๑๕ คือ วันที่ประชุม และ ๑๑ คือ เดือนที่ประชุม สำหรับในปี ๒๕๖๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้เป็นประธานการประชุมหารือ ๖ ประเทศ ร่วมกับเจ้าหน้าที่อาวุโสภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อยกระดับการสกัดกั้นยาเสพติดภายใต้แผนปฏิบัติการร่วมสามเหลี่ยมทองคำ ๑๕๑๑ เพื่อตัดเส้นทางสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต ซึ่งทั้ง ๖ ประเทศ ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการเพื่อจัดการกับปัญหา

ยาเสพติดให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น ทั้งการรับมือกับปัญหาเสพติดในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงเอง และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อไปยังประเทศอื่น ๆ นอกภูมิภาค ทั้งนี้ที่ประชุมได้ชื่นชมรัฐบาลไทย ๓ เรื่อง คือ ๑) การปฏิบัติตามกรอบกฎหมายอย่างเต็มที่ ๒) รูปแบบการยึดทรัพย์ตัดวงจรยาเสพติด และ ๓) การปราบปรามยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอเต็มที่ ส่งผลให้สามารถจับกุมคดียาเสพติดได้ ๑,๐๕๖ คดี ผู้ต้องหา ๑,๙๖๐ คน ของกลางยาบ้า ๕๓๑,๒๐๑,๔๖๐ เม็ด กัญชา ๒๑,๐๓๕.๘๕ กิโลกรัม ไอซ์ ๒๙,๐๖๔.๖๓ กิโลกรัม เฮโรอีน ๕,๗๖๓.๓๐ กิโลกรัม ผีน ๓,๔๒๙.๔๐ กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี ๒,๙๒๐,๕๓๘ เม็ด คีตามีน ๒,๕๐๐.๑๙ กิโลกรัม เคมีภัณฑ์ ๒๕๗,๓๕๒.๐๖ กิโลกรัม และกาเฟอีน ๑๙,๓๖๖ กิโลกรัม สามารถลดทอนศักยภาพการผลิตยาบ้าได้ ๒๗๑,๑๒๔,๐๐๐ เม็ด

๑.๓ ความร่วมมือระดับภูมิภาค การดำเนินงานที่สำคัญคือ การผลักดันการแก้ปัญหาการค้ายาเสพติดข้ามชาติที่สำคัญคือโครงการความร่วมมือปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าอากาศยานนานาชาติ (Airport Interdiction Task Force : AITF) อันเนื่องมาจากการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านยาเสพติด ครั้งที่ ๓๑ (ASOD : ASEAN Senior Official on Drugs Matter) ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย มีมติให้ความเห็นชอบเพื่อให้มีความร่วมมือปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าอากาศยานนานาชาติของกลุ่มประเทศอาเซียน เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การสร้างเอกภาพของการปฏิบัติงานสืบสวนปราบปรามยาเสพติดระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการนำเทคนิคการปฏิบัติงานที่ทันสมัยมาใช้ อีกหนึ่งโครงการ คือ ความร่วมมือสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าเรือสากลในอาเซียน (ASEAN Seaport Interdiction Task Force : ASITF) หลังจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ให้ความเห็นชอบเพื่อร่วมดำเนินการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดทางเรือในภูมิภาคอาเซียนร่วมกัน

๑.๔ ความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ เช่น จีน เมียนมา สปป.ลาว สิงคโปร์ กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย เป็นต้น โดยประเทศไทยและคู่ประเทศภาคีจะมีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องทุกปี การดำเนินงานที่สำคัญ คือ

๑) การปฏิบัติการร่วมกันแบบคู่ขนานภายใต้ “ปฏิบัติการกวาดล้างเครือข่ายการค้ายาเสพติด ไทย-จีน ๑๕๑๑/๒๐๒๑” ระยะเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๙ กรกฎาคม - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ เน้นตัดวงจรเครือข่ายการค้ายาเสพติด ด้วยการขยายผลยึดทรัพย์สิน และติดตามผู้ต้องหาหลบหนีหมายจับ โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการหลักของไทย คือ จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดเชียงราย ส่วนพื้นที่ปฏิบัติการหลักฝ่ายจีนคือ มณฑลยูนนาน และกว่างซี

๒) โครงการพัฒนาทางเลือกเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนไทย - เมียนมา ภายใต้ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการกลางเพื่อการควบคุมยาเสพติดเมียนมา (CCDAC) และกรมความก้าวหน้าชายแดนและชาติพันธุ์เมียนมา (NATALA) สำนักงาน ป.ป.ส. และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการในพื้นที่ท่าช้างเหล็กและเมืองสาตโดยมีกลไกอำนวยการคือ คณะกรรมการบริหารโครงการร่วม ไทย - เมียนมา (JPSC)

๓) โครงการพัฒนาทางเลือกเพื่อปลูกพืชทดแทนพืชเสพติดในหมู่บ้านอุดมไซ เมืองเวียงทอง แขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว โดยร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เพื่อส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนการลักลอบปลูกพืชเสพติดในพื้นที่แขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว ต่อไป

๔) การประสานงานในการตรวจพิสูจน์เคมีภัณฑ์ตัวอย่างให้หน่วยงานกลางด้านการควบคุมยาเสพติดแห่งชาติกัมพูชา การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดเพื่อควบคุมสารตั้งต้นเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

๕) ประเทศสิงคโปร์สนับสนุนเรือลาดตระเวนเพื่อใช้ในการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด บริเวณชายแดนไทย - เมียนมา และไทย - สปป.ลาว ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖) การสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับใช้ประโยชน์ในการลาดตระเวนทางน้ำ งบประมาณการจัดซื้อ อุปกรณ์การปราบปรามยาเสพติดจากสำนักงานพิทักษ์เขตแดนออสเตรเลีย ให้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. รวมทั้งการสนับสนุน เครื่องมือวิทยาศาสตร์และข้อมูลวิชาการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาฐานข้อมูลการตรวจพิสูจน์และการข่าว ยาเสพติด การเพิ่มศักยภาพด้านการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดเชิงลึกของไทย เพื่อบูรณาการการใช้ข้อมูล การตรวจพิสูจน์กับงานด้านข่าวกรองยุทธวิธีเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติด การปราบปราม

๒. มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ แนวทางการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์

บูรณาการและประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานในพื้นที่ชายแดน ในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจ ตามช่องทางหลักและช่องทางธรรมชาติ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดกำลังจัดตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตามเส้นทางคมนาคม เส้นทางหลัก - รอง จุดเสี่ยง รอยต่อระหว่างพื้นที่ชายแดนกับพื้นที่ตอนใน หรือพื้นที่แหล่งพักคอย เพื่อควบคุมการลักลอบลำเลียงนำเข้ายาเสพติด และสกัดกั้นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์มิให้เข้าสู่แหล่งผลิตพื้นที่ สามเหลี่ยมทองคำ รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการสกัดกั้น มีผลการดำเนินการ ดังนี้

ประเภทของยาเสพติด	การจับกุมภาพรวม	การสกัดกั้นยาเสพติด	คิดเป็นร้อยละ
ยาบ้า (เม็ด)	๕๕๔,๗๔๔,๑๑๖	๓๗๗,๓๒๗,๑๐๒	๖๘.๐๒
กัญชา (กิโลกรัม)	๔๑,๕๗๓.๖๕	๒๗,๖๓๘.๙๒	๖๖.๔๘
ไอซ์ (กิโลกรัม)	๒๖,๖๒๒.๖๗	๑๙,๘๓๔.๘๘	๗๔.๕๐
เฮโรอีน(กิโลกรัม)	๔,๕๒๐.๕๖	๑,๙๔๙.๓๐	๔๓.๑๒
คีตามีน (กิโลกรัม)	๑,๓๕๐.๔๕	๖๔.๘๘	๔.๘๐
โคเคน (กิโลกรัม)	๔๕.๗๘	๑๒.๒๗	๒๖.๘๐

๒.๒ แนวทางการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด

การบังคับใช้กฎหมายทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนและรายสำคัญ ร่วมกับการสืบสวน สอบสวน ขยายผล นำไปสู่การจับกุมและยึดอายัดทรัพย์สิน ตลอดจนการสืบสวนและเฝ้าระวังการซื้อขายยาเสพติด บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การปราบปรามนักค้ายาเสพติดในพื้นที่แพร่ระบาด ปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่เป้าหมาย การดำเนินการต่อนักค้ายาเสพติดในเรือนจำ การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งนี้ เพื่อทำลาย หรือลดทอนศักยภาพโครงข่ายการค้ายาเสพติดทุกระดับ โดยใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารจากการบูรณาการข่าว การสืบสวน ทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางไซเบอร์ และการสืบสวนทางการเงิน เพื่อขยายผลการสืบสวนให้สามารถเชื่อมโยงโครงสร้าง การค้า เครือข่ายนักค้าและสามารถวิเคราะห์หน้าไปสู่การปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติด มีผลการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จับกุมคดียาเสพติด ๓๓๗,๑๘๖ คดี ผู้ต้องหา ๓๕๐,๗๕๘ คน จำแนกเป็น
 - ซื้อหาเสพติด ๒๓๑,๔๒๑ คดี ผู้ต้องหา ๒๓๕,๘๒๖ คน
 - ซื้อหาครอบครอง ๙๔,๐๒๔ คดี ผู้ต้องหา ๙๗,๙๑๔ คน
 - ๕ ซื้อหาสำคัญ ๘๖,๗๓๕ คดี ผู้ต้องหา ๙๖,๘๐๕ คน

๒) การร้องเรียนและแจ้งเบาะแสยาเสพติด ได้รับแจ้ง ๑๗,๖๓๙ เรื่อง ดำเนินการแล้ว ๑๓,๙๓๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๑

๓) การร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้รับ ๓๐๗ ราย ตรวจสอบพฤติการณ์ ๔๖ ราย ไม่พบพฤติการณ์ ๑๕๙ ราย อยู่ระหว่างตรวจสอบ ๘๓ ราย ไม่ยืนยัน ๒๙ ราย ดำเนินการจับกุม ๑๓ ราย

๔) การขออนุมัติจับกุม/แจ้งข้อหาผู้กระทำความผิดฐานสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒,๓๑๒ คำขอ/คดี ผู้ต้องหา ๔,๒๐๐ ราย เลขาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งอนุมัติจับกุม/แจ้งข้อหา ๓,๓๙๖ ราย และมีผลการจับกุม ๑,๕๔๖ ราย ศาลออกหมายจับ ๙๘๒ ราย จับกุมตามหมายจับ ๒๙๙ ราย

๕) การยึดและอายัดทรัพย์สินคดียาเสพติดเป้าหมาย ๖,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดำเนินการแล้ว มูลค่ารวม ๗,๓๔๖,๘๒๑,๒๓๒.๑๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒๒.๔๕ จำแนกเป็น

๕.๑ เลขาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินชั่วคราว ตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จำนวน ๒,๐๗๒ ราย มูลค่า ๕,๐๑๑,๐๗๐,๗๕๘.๒๘ บาท

๕.๒) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ (บังคับโทษปรับ) จำนวน ๑,๐๘๙ ราย มูลค่า ๖๔,๑๒๕,๒๓๐.๓๗ บาท

๕.๓) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มูลค่า ๔๑๑,๙๔๗,๖๘๐.๘๓ บาท

๕.๔) ดำเนินการตามประมวลรัษฎากรมูลค่า ๑,๒๙๖,๔๐๕ บาท

๕.๕) DSI จับกุมและยึดทรัพย์สิน มูลค่า ๑๖๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕.๖) คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (คตส.) วินิจฉัยยึดทรัพย์สิน จำนวน ๑,๗๕๑ คดี มูลค่า ๗๔๗,๘๒๕,๒๐๕.๔๗ บาท

๕.๗) คดีที่ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวน ๒,๑๑๗ คดี มูลค่า ๙๕๐,๕๕๕,๙๕๒.๒๐ บาท

๓. มาตรการการป้องกันยาเสพติด

๓.๑ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวชายแดนและการพัฒนาทางเลือก

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวชายแดน มีการจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชน เข้มแข็ง อาชญากรรมยาเสพติด ๙ ขั้นตอน ตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๓๕๓ หมู่บ้าน/ชุมชน และมีประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำนวน ๑,๔๘๘ หมู่บ้าน/ชุมชน

๓.๒ แนวทางการป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

ดำเนินการในมิติประชากรเป้าหมาย โดยสร้างการรับรู้ เพิ่มภูมิคุ้มกันเพื่อลดผู้เสพรายใหม่ และในมิติ พื้นที่เป้าหมาย โดยสร้างพื้นที่ปลอดภัย ปรับสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มแรงงาน และกลุ่มประชาชนทั่วไป ส่งผลให้สามารถสร้างการรับรู้และเพิ่มภูมิคุ้มกันในกลุ่มประชากรทั่วไป ๕๙,๑๕๐,๓๔๔ ราย จำแนกเป็น เด็กและเยาวชน ๘,๔๐๖,๒๐๒ ราย แรงงาน ๑,๑๕๑,๒๔๔ ราย และประชาชน ๔๙,๕๙๒,๘๙๘ รายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เสียงตามสายในโรงเรียน สถานประกอบการ

และ Social Media เป็นต้น และสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในสถานศึกษาได้มีการจัดทำคู่มือการสอน ยาเสพติดในสถานศึกษา ภายใต้ชื่อ “รู้คิด รู้ทัน ป้องกันยาเสพติด” (Be Smart Say No To Drugs) โดยใช้สอน ในห้องภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๔ เป็นต้นไป

๓.๓ แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

มุ่งเน้นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการป้องกันยาเสพติด โดยใช้กลไกดำเนินงานและบูรณาการ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องระดับพื้นที่ภายใต้โครงการ “ตำบลมั่นคง” เพื่อสร้าง “พื้นที่ปลอดภัย” ทั้งในสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง เยาวชนแก้ไขปัญหากลุ่มที่ประสบปัญหา และเพิ่มปัจจัย/พื้นที่บวกรเพื่อป้องกันยาเสพติด รวมถึงการขจัดหรือควบคุม เฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยง/พื้นที่เสี่ยง เช่น แหล่งมั่วสุ่มในชุมชน ร้านค้าแฝง สถานบันเทิง เป็นต้น โดยจัดระเบียบสังคม และเฝ้าระวังมิให้มีอิทธิพล เหนี่ยวนำประชาชนเข้าสู่วงจรยาเสพติด ทั้งนี้ ได้ดำเนินการแล้วในพื้นที่ ๕,๔๘๘ ตำบล/๕๐ เขต จากเป้าหมาย ๕,๙๗๖ ตำบล/๕๐ เขต คิดเป็น ร้อยละ ๙๑.๙๐

๔. มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด

แนวทางการดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษาและการลดอันตรายหรือ ผลกระทบจากยาเสพติด

นอกจากการบำบัดรักษาในระบบปกติ ได้พัฒนาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา ผู้ใช้ผู้เสพยาเสพติด พัฒนาศักยภาพครอบครัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบุตรหลานที่ใช้ยาเสพติด และภายหลังการบำบัดรักษาการพัฒนาแนวทางการติดตาม ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด โดยผลักดันให้อาสาสมัคร สาธารณสุข (อสม.) มีบทบาท ในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดพัฒนานโยบายยาเสพติดแนวใหม่ โดยใช้การสาธารณสุข นำ ได้แก่ ๑) คลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล ๒๕ แห่ง เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๒) การลดอันตราย จากการใช้ยาเสพติดในผู้ป่วยยาเสพติดทุกรายทั่วประเทศ เพื่อรองรับผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าถึงได้ยาก ทั้งนี้ การบำบัดรักษา เน้นรูปแบบการบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยชุมชน (Community Based Treatment : CBTx) ซึ่งได้ผลักดันให้อยู่ในร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด ส่งผลให้สามารถนำผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการ บำบัดรักษาทุกระบบ ๑๖๘,๕๖๙ ราย ให้บริการเพื่อลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ๓๗,๔๑๒ คน ติดตามดูแล ผู้ผ่านการบำบัด ๑๕๔,๐๕๑ ราย และให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดให้กลับคืนสู่สังคม ๑,๐๒๓ คน

๕. มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

๕.๑ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนี้

๕.๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิดยาเสพติด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. อยู่ระหว่างนายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ และประกาศราชกิจจานุเบกษา ตามขั้นตอนนิติบัญญัติต่อไป

สรุปสาระสำคัญ คือ มุ่งเน้นการทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดและทำลายโครงสร้างทางการเงินด้วยมาตรการริบทรัพย์สินค้าตามมูลค่า ตัดวงจรเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดด้วยมาตรการขยายผลการจับกุมผู้สมคบสนับสนุนหรือช่วยเหลือ เพื่อมุ่งเป้าหมายในการขยายผลจับกุมหัวหน้าเครือข่ายหรือผู้บงการให้สามารถทำลายยาเสพติดที่ตรวจยึดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เมื่อได้ตรวจพิสูจน์ชนิดและปริมาณของยาเสพติด และบันทึกรายงานผลแล้วปรับปรุงอัตราโทษให้มีความเหมาะสมและได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิด รวมถึงปรับปรุงกระบวนการบังคับโทษปรับให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๑.๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ถอดพีชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

ถอดพีชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษ ทำให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากพีชกระท่อมได้ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูก ขยายใบกระท่อม หรือบริโภคได้ ยกเว้นนำไปปรุงเป็นอาหารจำหน่ายหรือการใช้แบบ ๔ x ๑๐๐ นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาต่อยอดการใช้ประโยชน์จากพีชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ โดยทำเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น สมุนไพร ยา หรือเครื่องสำอาง เป็นต้น ที่สามารถสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย การใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ การศึกษาวิจัย

๕.๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. (การกำกับดูแลและป้องกันการใช้พีชกระท่อมในทางที่ผิดภายหลังถอดจากยาเสพติดให้โทษ) สภาผู้แทนราษฎรมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ และวุฒิสภาลงมติรับหลักการในวาระที่ ๑ ในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๔

๕.๒ การบริหารจัดการงบประมาณ

๕.๒.๑ แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ได้รับจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๖,๑๒๙,๒๓๒,๓๐๐ บาท เหลืองบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ๖,๑๒๙,๑๗๓,๓๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน ๕,๗๓๒,๔๗๐,๖๘๕.๒๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๓

๕.๒.๒ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๓,๑๒๘,๔๔๕,๐๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน ๓,๑๓๑,๐๔๗,๒๒๑.๙๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙๘ ประกอบด้วย

๑) งบประมาณที่สำนักงาน ป.ป.ส. ใช้ดำเนินการเอง จำนวน ๒,๖๖๗,๗๔๕,๑๖๓.๒๘ บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน ๒,๖๗๔,๖๖๒,๖๓๗.๒๒ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙๗

๒) งบประมาณที่สนับสนุนให้หน่วยงานอื่นเบิกจ่ายแทน จำนวน ๔๖๐,๖๙๙,๘๓๖.๗๒ บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน ๔๕๖,๓๘๔,๕๘๔.๗๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๐๖

๖. แผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การสกัดกั้นยาเสพติดจากภายนอกประเทศที่จะผ่านเข้าสู่ประเทศตามแนวชายแดน การจับกุมและทำลายโครงสร้างกลุ่มอำนาจ อิทธิพลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมาย การป้องกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมายไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การนำผู้เสพ/ผู้ติดในพื้นที่เป้าหมายเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา และการยกปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้แก่ ความยากจน การขาดการศึกษา และการสาธารณสุข มาแก้ไขด้วยแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๖.๑ การตรวจยึดยาเสพติด ดำเนินการได้ ดังนี้ ยาบ้า จำนวน ๕๕.๗ ล้านเม็ด ไอซ์ จำนวน ๕๘๓.๗๑ กิโลกรัม คีตامين จำนวน ๒๓ กิโลกรัม เฮโรอีน จำนวน ๑,๐๓๐.๗๓ กิโลกรัม ฝิ่น จำนวน ๙๘.๗๕ กิโลกรัม สารโซเดียมไซยาไนด์ จำนวน ๗๕๐ กิโลกรัม จับกุมผู้ต้องหา รวม ๒๒๙ คน

๖.๒ การจับกุมคดียาเสพติดพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกับพื้นที่ ๑๙ อำเภอชายแดน(ตามแผนชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ) พบว่า มีผลการจับกุมคดียาเสพติดในพื้นที่ ๑๙ อำเภอชายแดน คิดเป็นร้อยละ ๑๘ - ๒๑ หรือจำนวน ๒,๙๙๙ คดี ของการจับกุมคดียาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เฉพาะในพื้นที่ ๑๙ อำเภอชายแดน กลุ่มข้อหารายสำคัญคิดเป็นร้อยละ ๑๘ - ๑๙ และกลุ่มข้อหาเสพและครอบครองคิดเป็นร้อยละ ๘๐ - ๘๑

๖.๓ การป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ๔๗ หมู่บ้าน ดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด พัฒนาทักษะชีวิตในเด็กและเยาวชนอายุ ๗ - ๒๕ ปี รวมทั้งหมด ๘,๐๒๕ คน และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด กิจกรรมป้องกันยาเสพติดเชิงรุกในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงรวมจำนวน ๑,๑๔๔ ราย จำนวน ๒๓ กิจกรรม มีกิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วยกิจกรรมด้านกีฬา ดนตรีและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ๔๗ หมู่บ้าน จำนวน ๘๐๘ คน อบรมพัฒนาศักยภาพชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย รวมจำนวน ๗๗๘ ราย ดำเนินการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชนโดยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านชุมชนครอบคลุมจำนวน ๒๗ หมู่บ้าน

๖.๔ ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษารวมทั้ง ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ปี ทั้ง ๑๙ อำเภอ จำนวน ๑๑,๕๙๐ ราย และดำเนินการพัฒนารูปแบบการบำบัดที่เหมาะสมกับพื้นที่ คือ ค่ายาอาสาทำดี โดยความร่วมมือกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา ติดตาม ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในรูปแบบ CBTx

๖.๕ มาตรการฟื้นฟูและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวทางพระราชดำริมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. และกระทรวงมหาดไทย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่อยู่ติดแนวชายแดนภาคเหนือ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา ตำราแม่ฟ้าหลวง โดยการกระตุ้นต่อมคิด กระตุ้นต่อมทำ และร่วมพาทำมีผลการดำเนินงานสำคัญดังนี้

๖.๕.๑ การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่รวม ๑๒,๑๓๐ ราย มีการจัดตั้งผู้ประสานงานระดับพื้นที่หรือ Mr.AD 1 - 3 รวมจำนวน ๑๒๖ ราย

๖.๕.๒ การสำรวจ วิเคราะห์และคืนข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมร่วม กับมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน ๔๗ หมู่บ้าน/ชุมชน

๖.๕.๓ การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเชิงคุณภาพ เพื่อการบูรณาการแผนงาน งบประมาณร่วมกับ แผนพัฒนาจังหวัดรายปี จำนวน ๔๗ หมู่บ้าน/ชุมชน

๖.๕.๔ การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาในทุกระดับให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาหมู่บ้าน เชิงคุณภาพ และมีการแก้ไขปัญหาตามความต้องการเร่งด่วน Quick win การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะ ด้านแหล่งน้ำ ภาคการเกษตรและกิจกรรมด้านสังคม รวมจำนวน ๘๒ โครงการ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับ ผลประโยชน์จำนวน ๘,๖๘๓ หลังคาเรือน พื้นที่รวม ๑๕,๑๓๙ ไร่

๗. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีการดำเนินงาน ดังนี้

๗.๑ การสร้างชุมชนเข้มแข็งและอาสาสมัครมุ่งเน้นกระตุ้นความตื่นตัวของชุมชนให้เป็นพลังอาสาสมัคร แก้ไขปัญหาเสพติดด้วยตนเอง ดังนี้

๗.๑.๑ การดำเนินการโดย กอ.รมน.ภาค ๔ สน.

๑) ขับเคลื่อนมวลชนญาลันนันบารู ดังนี้

- จัดกิจกรรมฝึกอบรมมวลชนญาลันนันบารูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างฐาน มวลชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน ๕๕ รุ่น รวม ๔,๔๐๐ คน

- ฝึกอบรมวิทยากรญาลันนันบารู โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นมวลชนที่เคยผ่านการฝึกอบรม จากฐานมวลชน เพื่อยกระดับเป็นวิทยากรกระบวนการให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและนำความรู้ไปขับเคลื่อนงาน การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย ๑,๕๓๒ หมู่บ้าน จำนวน ๓๐ รุ่น รวม ๒,๔๐๐ คน

- จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงยกระดับคุณภาพชีวิตตามรอยศาสตร์พระราช า จำนวน ๑๔ รุ่น รวม ๑,๔๐๐ คน

๒) ขับเคลื่อนโครงการเยาวชนญาลันนันบารู ดังนี้

- จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนญาลันนันบารู เพื่อป้องกันภัยยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๕๐ รุ่น รวม ๓,๖๐๐ คน

- จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนญาลันนันบารูจูเนียร์ เพื่อป้องกันภัยยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน อายุ ๑๐ - ๑๔ ปี จำนวน ๖๐ รุ่น รวม ๓,๖๐๐ คน

- จัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ญาลันนันบารูด้านภัยยาเสพติด เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด จำนวน ๘ รุ่น รวม ๘๐๐ คน

๓) จัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านเข้าสู่เวทีระดับตำบล เพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ปัจจุบันได้ดำเนินการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านเข้าสู่เวทีระดับตำบลจำนวน ๒ ครั้ง จำนวน ๕๗๖ เวที จาก ๒๘๘ ตำบล มีผู้เข้าร่วมจัดทำเวทีประชาคมทั้งสิ้น ๔๖,๐๘๐ คน โดยสามารถรับสมัครอาสาชุมชนป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของแต่ละหมู่บ้านได้ จำนวน ๔,๕๓๙ คน

๗.๑.๒ การดำเนินการโดยฝ่ายปกครอง

ดำเนินงานด้านการสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน โดยฝ่ายปกครอง (กิจกรรมการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาแกนนำกลไกปฏิบัติการในหมู่บ้าน/ชุมชน การประชาคมหมู่บ้าน การเดินเวรยาม หรือจุดตรวจ ในหมู่บ้าน/ชุมชน) รวมจำนวน ๒,๐๓๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙๒ จากเป้าหมาย ๒,๑๔๕ แห่ง (ที่มา : ระบบ NISPA)

๗.๒ การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด

- การตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด มีคดีที่เลขอาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินในพื้นที่ จชต. รวม ๑๐๑ คดี มูลค่าทรัพย์สิน ๕๑,๕๑๓,๙๕๔ บาท

- การดำเนินการต่อข้อร้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น ๑๙๓ เรื่อง ดำเนินการแล้ว ๑๕๘ เรื่อง (ร้อยละ ๘๑.๘๗)

๗.๓ การป้องกันยาเสพติด

๗.๓.๑ มีการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชน รวม ๒,๙๗๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๑ จากเป้าหมาย ๓,๓๘๕ แห่ง ดังนี้

๑) กลุ่มเด็กปฐมวัย จำนวน ๑,๕๒๕ แห่ง

๒) กลุ่มประถมศึกษา จำนวน ๑,๑๒๙ แห่ง

๓) กลุ่มอาชีวะ และอุดมศึกษา จำนวน ๓๒๕ แห่ง

๗.๓.๒ มีการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานประกอบการ ดังนี้

๑) มีกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ ๑๑๑ แห่ง

๒) โรงงานสีขาว ๒๘ แห่ง

๓) สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานประกอบการขนาดเล็กโดยอาสาสมัครแรงงาน (อสร.)

จำนวน ๔๕๐ แห่ง รวม ๒,๐๑๗ คน (ที่มา: ระบบ NISPA)

๗.๔ การบำบัดรักษายาเสพติดสามารถนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูรวมจำนวน ๔,๔๔๐ คน (ระบบสมัครใจ จำนวน ๒,๓๐๖ คน ระบบบังคับบำบัด จำนวน ๑,๖๒๕ คน ระบบต้องโทษ จำนวน ๕๐๙ คน) คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๗ จากเป้าหมาย ๑๔,๙๖๕ คน (ที่มา: ระบบ บสต.)

๗.๕ การติดตามพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถติดตามผู้ผ่านการบำบัดรวมจำนวน ๔,๖๕๑ ราย (ระบบสมัครใจ จำนวน ๒,๗๘๘ คน ระบบบังคับบำบัด จำนวน ๑,๑๗๙ คน ระบบต้องโทษ จำนวน ๖๗๔ คน) และให้การช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดได้ ๙๖ ราย (ที่มา : สำนักงาน ป.ป.ส.)

๘. ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
เป้าหมาย ๑ : ลดระดับความรุนแรงของพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด		
ตัวชี้วัดระดับเป้าหมาย : พื้นที่แพร่ระบาดลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ จากเป้าหมายปีที่ผ่านมา	ร้อยละ ๑๐	๖๕.๒๑
แนวทาง : ปราบปรามนักค้ายาเสพติดและสกัดกั้นการนำเข้า - ส่งออกยาเสพติดและสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์		
ตัวชี้วัดระดับแนวทาง ๑.๑ ร้อยละ ๘๐ ของการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อกดดันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ	ร้อยละ ๘๐	๙๓.๗๕
ตัวชี้วัดระดับแนวทาง ๑.๒ ร้อยละ ๗๐ ของการสกัดกั้น นำเข้า ส่งออกยาเสพติดเปรียบเทียบกับปริมาณยาเสพติดที่จับกุมทั่วประเทศ	ร้อยละ ๗๐	๗๐.๑๒
เป้าหมาย ๒ : ลดประชากรวัยเสี่ยงสูง (หัวงอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี) ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด		
ตัวชี้วัดระดับเป้าหมาย : ผู้เสพยาใหม่ในกลุ่มประชากรวัยเสี่ยงสูง (หัวงอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี) ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของผู้เสพยาใหม่ทั้งหมด	ร้อยละ ๖๐	๕๓.๙๑
แนวทาง : ประชากรในวัยเสี่ยง (๓ - ๒๙ ปี) ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน และภาคส่วนต่าง ๆ มีการจัดการอย่างมีส่วนร่วมให้เกิดพื้นที่ปลอดภัยยาเสพติด		
ตัวชี้วัดระดับแนวทาง ๑.๑ ร้อยละ ๘๐ ของประชากรวัยเสี่ยง (หัวงอายุ ๓ - ๒๙ ปี) ตามเป้าหมายของแผน มีการสร้างภูมิคุ้มกัน	ร้อยละ ๘๐	๑๑๓.๗๑
ตัวชี้วัดระดับแนวทาง ๑.๒ ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ที่มีปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดการจัดการเพื่อเสริมสร้างให้มีพื้นที่ปลอดภัย	ร้อยละ ๕๐	๙๑.๙๐
เป้าหมาย ๓ ลดผลกระทบจากยาเสพติดต่อผู้เสพและสังคม		
ตัวชี้วัดระดับเป้าหมาย : ร้อยละ ๕๕ ของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (Retention Rate)	ร้อยละ ๕๕	๖๕.๐๑
แนวทาง : การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด		
ตัวชี้วัดระดับแนวทาง : ร้อยละ ๕๐ ของผู้ป่วยยาเสพติดได้รับการดูแลติดตามต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	ร้อยละ ๕๐	๓๑.๔๐

ส่วนที่ ๔ กรอบทิศทางและเป้าหมาย ของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. กรอบแนวคิดหลัก

๑.๑ แนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดแนวทางใหม่ที่สืบเนื่องจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (UNGASS 2016) เปลี่ยนกรอบความคิดจากสงครามยาเสพติด เป็นการใช้สาธารณสุขนำการแก้ไขปัญหายาเสพติด การทบทวนนโยบายควบคุมยาเสพติด นโยบายทางเลือก และการลงโทษที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เน้นสุขภาพผู้ป่วยรวมทั้งการแก้ไขปัญหายาสังคม ความเหลื่อมล้ำ ความยากจน ซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหายาเสพติด นำมาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย

๑.๒ แนวคิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด กำหนดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดกำหนดโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการปัญหายาเสพติดของประเทศ การควบคุมยาเสพติด พิษเสพติด และการนำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม การตรวจสอบ ทรัพย์สินคดียาเสพติด โดยแยกคดีทรัพย์สินไม่ผูกติดกับผลคดีอาญา และให้รับทรัพย์สินตามมูลค่า การกำหนด ความผิดในคดียาเสพติด ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความร้ายแรง ของการกระทำความผิด แยกเป็น ๓ กลุ่ม คือ นายทุน แรงงาน และเหยื่อมุ่งเพิ่มเครื่องมือและอำนาจทางกฎหมาย ให้หน่วยงานปราบปรามยาเสพติด สามารถทำลายโครงสร้างหรือเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่สำคัญมากกว่าการดำเนินการ กับกลุ่มแรงงาน และการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยวิธีการทางสาธารณสุขแทนการใช้กระบวนการยุติธรรม ทางอาญา โดยยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ควรได้รับการช่วยเหลือให้เข้ารับการรักษา ตลอดจนมีการติดตาม ช่วยเหลือให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืน

๑.๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เน้นแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ต้นทางซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติดโดยสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการสกัดกั้นสารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต และการทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่มีบทบาทเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และในประเทศเพื่อสกัดกั้นการลักลอบนำเข้าส่งออกยาเสพติดตามแนวชายแดนจนถึงพื้นที่ตอนใน ส่วนกลางทาง เป็นการดำเนินการป้องกันยาเสพติดและการปรับสภาพแวดล้อมในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม และปลายทางคือการนำผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและฟื้นฟูอย่างเหมาะสมกับเงื่อนไข ของแต่ละบุคคล รวมทั้งติดตาม ดูแลและได้รับโอกาสจากสังคมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผนวกกับแนวคิด การแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบองค์รวมร่วมกับปัญหาในมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับปัจเจกบุคคล ทั้งนี้เพื่อลดระดับ ความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในสังคมไทย นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ “สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด”

๒. จุดเน้นของแผน

- ๑) สกัดกั้นการนำเข้าสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่พื้นที่แหล่งผลิตสามเหลี่ยมทองคำ
- ๒) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ในทุกมาตรการทั้งความร่วมมือด้านการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย ความร่วมมือ ด้านการป้องกันและบำบัดรักษา และความร่วมมือด้านบริหารและอำนวยการ

- ๓) ปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติด นำไปสู่การขยายผลยึดทรัพย์สิน
- ๔) ดำเนินการต่อพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน เป้าหมาย ประกอบด้วย หมู่บ้านชายแดนที่มีน้ำเข้า หมู่บ้านทางผ่านยาเสพติด หมู่บ้านพักยาเสพติด หมู่บ้านเลี้ยงดำน และหมู่บ้าน/ชุมชนแพร่ระบาดของยาเสพติด
- ๕) ป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยการสร้างภูมิคุ้มกันและสร้างการรับรู้ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ และป้องกันผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด
- ๖) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
- ๗) พัฒนาระบบการบำบัดรักษายาเสพติดรองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด
- ๘) กำหนดแนวทางรองรับการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด
- ๙) ขับเคลื่อนแผนพื้นที่พิเศษ
 - แผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
 - แผนปฏิบัติการโครงการร้อยใจรักษ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐
 - โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ ตำบลแม่ต๋อน อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เพื่อเลิกฝิ่นอย่างยั่งยืน

๓. เป้าหมายและตัวชี้วัด

๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕
เป้าหมาย สถานการณ์ปัญหายาเสพติดได้รับการควบคุม จนไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเมื่อสิ้นสุดแผน โดยดำเนินการลดจำนวนผู้ค้า ผู้เสพ และสัดส่วนการกระทำผิดซ้ำในระดับพื้นที่ **ตัวชี้วัด** ความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัดแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
ผลสัมฤทธิ์ ปัญหายาเสพติดได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ **ตัวชี้วัด** ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบันดีขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายในปี ๒๕๖๕

ด้านการปราบปรามยาเสพติด

เป้าหมาย : ลดระดับความรุนแรงของพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : พื้นที่แพร่ระบาดลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ จากเป้าหมายปีที่ผ่านมา

แนวทาง : ปราบปรามนักค้ายาเสพติดและสกัดกั้นการนำเข้า - ส่งออกยาเสพติดและสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์

ตัวชี้วัดแนวทาง :

๑. ร้อยละ ๗๕ ของการสกัดกั้นปริมาณยาเสพติดเปรียบเทียบกับปริมาณยาเสพติดที่จับกุมทั้งประเทศ
๒. ร้อยละ ๗๐ ของจำนวนรายที่ถูกออกหมายจับฐานความผิดสมคบ สนับสนุน และช่วยเหลือในคดียาเสพติด
๓. มูลค่าทรัพย์สินที่ดำเนินการตามความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยึดอายัด รวมกันไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ล้านบาท

ด้านการป้องกันยาเสพติด

เป้าหมาย : ลดประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : ร้อยละ ๙๗ ของประชากรทุกช่วงวัยไม่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

แนวทาง : ประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน และภาคส่วนต่าง ๆ มีการจัดการอย่างมีส่วนร่วมให้เกิดพื้นที่ปลอดภัยยาเสพติด

ตัวชี้วัดแนวทาง :

๑. ร้อยละ ๙๐ ของประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายตามแผนมีการสร้างภูมิคุ้มกัน
๒. ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ที่มีปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดการจัดการเพื่อเสริมสร้างให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย

ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

เป้าหมาย : ลดผลกระทบจากยาเสพติดต่อผู้เสพและสังคม

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : ร้อยละ ๕๘ ของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการติดตามตามมาตรฐาน (Retention Rate)

แนวทาง : การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด

ตัวชี้วัดแนวทาง : ร้อยละ ๕๐ ของผู้ป่วยยาเสพติดได้รับการดูแลติดตามอย่างต่อเนื่องและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ส่วนที่ ๕ แนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติด ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

กรอบการดำเนินการที่สำคัญ

๑. เสริมสร้างความร่วมมือเชิงนโยบาย ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อสกัดกั้นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิตยาเสพติด
๒. แสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศในการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ และการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยใช้วิทยาลัยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศเป็นศูนย์การฝึกอบรม
๓. พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ ในการวิเคราะห์สถานการณ์ และกำหนดนโยบาย ทำที่การดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศ

แนวทางที่ ๑.๑ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดในทุกมาตรการ ทั้งด้านการปราบปราม การป้องกัน การบำบัดรักษา การบริหารและอำนวย การ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๑.๑.๑ การสกัดกั้นการนำเข้าสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่พื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติด สามเหลี่ยมทองคำ ด้วยปฏิบัติการสามเหลี่ยมทองคำ ๑๕๑๑ และความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง

แนวทางการดำเนินงาน

สนับสนุนการดำเนินงานและการปฏิบัติการร่วมระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อสกัดกั้น การลักลอบลำเลียงสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ และยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่ สามเหลี่ยมทองคำ และในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง สนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ รวมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการสืบสวน ปราบปราม และขยายผลผลิตยาเสพติดระหว่างประเทศ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศเพื่อสกัดกั้นการนำเข้า - ส่งออกสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ไม่ให้เข้าสู่พื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติดสามเหลี่ยมทองคำ ผ่านการกลไกการแจ้งเตือนการส่งออกล่วงหน้า (Pre Export Notification : PEN)
๒. โครงการพัฒนาฐานข้อมูลสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในอนุภูมิภาค(Chemical Data Center : CDC)
๓. โครงการสนับสนุนองค์ความรู้ในการสืบสวน ปราบปราม และการขยายผลผลิตยาเสพติดระหว่างประเทศ
๔. โครงการปฏิบัติการคู่นานระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค

แผนงานที่ ๑.๑.๒ ความร่วมมือด้านการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย**แนวทางการดำเนินงาน**

สนับสนุนการสกัดกั้นและปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการบังคับใช้กฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตัดวงจรทางการเงิน การค้าออนไลน์ การสืบสวนสอบสวนเงินตราเข้ารหัสลับและเว็บลับ การสกัดกั้นยาเสพติดทางทะเล ท่าเรือสากล ท่าอากาศยานสากล และพัสดุกันท์ระหว่างประเทศ เพื่อสกัดกั้นปราบปราม ตรวจพิสูจน์ และขยายผลคดียาเสพติดระหว่างประเทศ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสกัดกั้นและปราบปรามผู้ค้าและเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ
๒. โครงการส่งเสริมความร่วมมือเจ้าหน้าที่ประสานงานยาเสพติดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๓. โครงการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการตรวจพิสูจน์ยาเสพติด (Joint AFP/ONCB project- Enhancement of Forensics Drug Profiling Capability : AMPLIO)

แผนงานที่ ๑.๑.๓ ความร่วมมือด้านการป้องกันและบำบัดรักษา**แนวทางการดำเนินงาน**

สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายเยาวชนในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง การส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและหมู่บ้านคูขนานตามแนวชายแดน โดยคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนเป็นพื้นที่นำร่อง เพื่อพัฒนาพื้นที่และพัฒนาคนให้มีเศรษฐกิจ/รายได้ครัวเรือนที่ดีขึ้น ส่งเสริมอาชีพสุจริต และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตโดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการบำบัดรักษาระหว่างประเทศ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายเยาวชนในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ภายใต้โครงการเรือเยาวชน
๒. โครงการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน และหมู่บ้านคูขนานตามแนวชายแดน
๓. โครงการสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน ผ่านโครงการพัฒนาทางเลือก
๔. โครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการบำบัดรักษา

แผนงานที่ ๑.๑.๔ ความร่วมมือด้านบริหารและอำนวยการ**แนวทางการดำเนินงาน**

สนับสนุน ส่งเสริม และแสวงหาความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อาเซียนและประเทศคู่เจรจา รวมทั้งประเทศนอกภาคพื้นอาเซียน และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล ทั้งด้านองค์ความรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ และนวัตกรรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่มีข้อตกลงร่วมกัน

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสนับสนุนการพัฒนาวิทยาลัยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศ เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำอนุภูมิภาค
๒. โครงการเสริมสร้างและยกระดับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการยุติแหล่งผลิตยาเสพติดและทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ(LoA)
๓. โครงการพัฒนาการจัดการระบบและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ (ARQ, Dainap, PICS, ASEAN-NARCO)

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒. หน่วยงานร่วม

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม)

กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน กรมเอเชียตะวันออก กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)

กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)

มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

๒. มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย

กรอบการดำเนินการที่สำคัญ

๑. การสกัดกั้นยาเสพติด
๒. การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการริบทรัพย์สิน
๓. ดำเนินการต่อพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่เอื้อต่อการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด

แนวทางที่ ๒.๑ การสกัดกั้นยาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อสกัดกั้นยาเสพติดไม่ให้มีการลักลอบนำเข้าจากแหล่งผลิตยาเสพติดหรือจากประเทศที่สามเข้าสู่ตอนในของประเทศ และยับยั้งการใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการนำยาเสพติดไปประเทศที่สาม ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนโดยมีแผนงาน ดังนี้

แผนงานการสกัดกั้นยาเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

๑. การดำเนินการสกัดกั้นทางบก กำหนดให้มีการดำเนินการ ดังนี้
 - หน่วยงานความมั่นคงเสริมกำลังในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อลาดตระเวนและเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ตามแนวชายแดน และแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อดำเนินการจับกุมขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด
 - สืบสวน ขยายผล เครือข่ายที่มีความเคลื่อนไหวตามแนวชายแดน เช่น กลุ่มเครือข่ายที่ทำธุรกิจและธุรกรรมเพื่อฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายและยึด/อายัดทรัพย์สิน
 - ประสานขอความร่วมมือบริษัทขนส่งโลจิสติกส์ ให้มีการเฝ้าระวังไม่ให้เครือข่ายยาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติด และให้มีการแจ้งเบาะแสข่าวสารยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสืบสวน ขยายผล จับกุม
๒. การดำเนินการสกัดกั้นทางน้ำ กำหนดให้มีการดำเนินการ ดังนี้
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อสืบสวน ขยายผล และยึด/อายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดในการนำเข้า - ส่งออกยาเสพติดผ่านทางท่าเรือสากลของไทย ภายใต้โครงการความร่วมมือปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าเรือสากล (Seaport Interdiction Task Force:SITF)
 - ร่วมปฏิบัติการกับหน่วยงานด้านยาเสพติดทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อขยายผล ปราบปรามกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดอาชญากรรมข้ามชาติที่มีพฤติการณ์นำยาเสพติดผ่านประเทศไทยไปยังประเทศปลายทาง
 - ประสานขอความร่วมมือบริษัทขนส่งหรือผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านท่าเรือระหว่างประเทศ ให้มีการเฝ้าระวังไม่ให้เครือข่ายยาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติด และให้มีการแจ้งเบาะแสข่าวสารยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสืบสวน ขยายผล จับกุม

๓. การดำเนินการสกัดกั้นทางอากาศ กำหนดให้มีการดำเนินการดังนี้
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อสืบสวน ขยายผล และยึด/อายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดในการนำเข้า - ส่งออกผ่านทางท่าเรือสากลของไทย ภายใต้โครงการความร่วมมือปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าอากาศยานนานาชาติ (Airport Interdiction Task Force : AITF) และการลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านระบบโลจิสติกส์พหุคูณระหว่างประเทศ
 - ร่วมปฏิบัติการกับหน่วยงานด้านยาเสพติดทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อขยายผล ปราบปรามกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดอาชญากรรมข้ามชาติที่มีพฤติการณ์นำยาเสพติดผ่านประเทศไทยไปยังประเทศปลายทาง
 - ประสานขอความร่วมมือสถานประกอบการ และบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เครือข่ายยาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติด และให้มีการแจ้งเบาะแสข่าวสารยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสืบสวน ขยายผล จับกุม
๔. นำอุปกรณ์เทคโนโลยี เสริมการสกัดกั้นให้มีประสิทธิภาพ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสกัดกั้นยาเสพติดทางบก
๒. โครงการสกัดกั้นยาเสพติดทางน้ำ
๓. โครงการสกัดกั้นยาเสพติดทางอากาศ

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)
สำนักนายกรัฐมนตรี (ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล)
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒. หน่วยงานร่วม

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ)
กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)
กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย บริษัท ขนส่ง จำกัด)
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด)
กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

แนวทางที่ ๒.๒ การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ และดำเนินการมาตรการริบทรัพย์สิน รวมถึงการดำเนินการต่อพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่เอื้อต่อการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดประกอบด้วย ๓ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๒.๒.๑ การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติด ในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการริบทรัพย์สิน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. กำหนดเป้าหมายบุคคลผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติด เพื่อสืบสวนสอบสวนจนนำไปสู่มาตรการริบทรัพย์สิน

๒. เฝ้าระวังการซื้อขายยาเสพติดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และจัดทำเป็นฐานข้อมูลการแพร่ระบาดของยาเสพติดและนำมาตราการทางกฎหมายมาบังคับใช้

๓. ดำเนินการทางวินัยและการบังคับใช้กฎหมายต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปล่อยปละละเลยให้มีการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่

โครงการสำคัญ

๑. โครงการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ

๒. โครงการเฝ้าระวังการซื้อขายยาเสพติดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๓. โครงการบังคับใช้กฎหมายต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปล่อยปละละเลย

แผนงานที่ ๒.๒.๒ มาตรการริบทรัพย์สินคดียาเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

๑. บูรณาการดำเนินการมาตรการริบทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามแนวทางที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานภาคี ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรการทางภาษีตามประมวลรัษฎากร

๒. จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติมาตรการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดสำหรับผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะแนวทางการริบทรัพย์สินตามมูลค่า

๓. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการริบทรัพย์สินให้มีความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการริบทรัพย์สินรูปแบบใหม่ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมใหม่ ๆ มาสนับสนุนการดำเนินงาน

๔. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและเสริมสร้างแนวร่วมในการตรวจหาทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยประสานความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงิน ผลិតภัณฑ์ทางการเงิน สินทรัพย์ดิจิทัล และการแจ้งเบาะแสแหล่งที่มาหรือซุกซ่อนทรัพย์สินคดียาเสพติด รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบข้อมูลคดียาเสพติดกับศาล อัยการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการริบทรัพย์สิน

๕. ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้แนวทางการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ให้กับหน่วยงานภาคีและประชาชน

๖. บริหารจัดการทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด

โครงการสำคัญ

๑. โครงการขับเคลื่อนมาตรการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ
๒. โครงการพัฒนาบุคลากรและจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติเพื่อรองรับการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด
๓. โครงการสร้างการรับรู้และเสริมสร้างแนวร่วมการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

แผนงานที่ ๒.๒.๓ การดำเนินการต่อพื้นที่หมู่บ้านนำเข้า หมู่บ้านทางผ่าน หมู่บ้านพักยา หมู่บ้านเลี้ยงด่าน และหมู่บ้าน/ชุมชนแพร่ระบาดของยาเสพติด (หมู่บ้าน/ชุมชนที่เอื้อต่อการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด)

แนวทางการดำเนินงาน

๑. กำหนดพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมายที่เอื้อต่อการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดที่จะดำเนินการ ดังนี้
 - (๑) หมู่บ้านชายแดนที่มีการนำเข้ายาเสพติด ซึ่งมีลักษณะเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดตามแนวชายแดน ทั้งทางบก และทางน้ำ ที่มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติด
 - (๒) หมู่บ้านทางผ่านยาเสพติด มีลักษณะที่กลุ่มผู้ลักลอบลำเลียงใช้เป็นเส้นทางผ่านยาเสพติดต่อจากหมู่บ้านที่ลักลอบนำเข้า
 - (๓) หมู่บ้านเลี้ยงด่าน มีลักษณะเป็นหมู่บ้านที่มีเส้นทางหลบหลีกหรือเลี้ยงด่านตรวจยาเสพติด/ด่านตรวจยาเสพติดถาวร ในรัศมี ๕ กิโลเมตร จากด่านตรวจ
 - (๔) หมู่บ้านพักยาเสพติด ที่กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดหรือเครือข่ายการค้ายาเสพติดใช้หมู่บ้านนั้น ๆ เป็นที่พักยาเสพติดก่อนส่งไปยังพื้นที่อื่น
 - (๕) หมู่บ้าน/ชุมชน แพร่ระบาดของยาเสพติด ที่พบการค้าและเสพยาเสพติด รวมถึงแหล่งมั่วสุมยาเสพติด
๒. กำหนดเป้าหมายบุคคลที่กระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ค้า ลำเลียง ค้าและเสพ เสพ ผู้ที่มีหมายจับ ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเป้าหมายที่จะดำเนินการต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนและสามารถพิสูจน์ทราบตัวบุคคลเป้าหมายได้
๓. กำหนดให้มีการดำเนินการ ดังนี้
 - หน่วยงานความมั่นคงดำเนินการแก้ไขปัญหากลักลอบนำเข้ายาเสพติด โดยวิธีการที่เหมาะสมกับพื้นที่
 - เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชน เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการใช้พื้นที่หมู่บ้านเป็นพื้นที่นำเข้า หมู่บ้านทางผ่าน หมู่บ้านพักยา หมู่บ้านเลี้ยงด่าน และหมู่บ้าน/ชุมชนแพร่ระบาด
 - ดำเนินการปราบปรามผู้ค้าและค้นหาผู้เสพให้เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษายาเสพติด

โครงการสำคัญ

๑. โครงการปราบปรามผู้ค้าและค้นหาผู้เสพยาเสพติด
๒. โครงการชุมชนสีขาวสร้างสุข (ข้อร้องเรียน ๑๓๘๖)

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมบังคับคดี)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

กระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สำนักงานอัยการสูงสุด

๒. หน่วยงานร่วม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงการต่างประเทศ

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ)

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

๓. มาตรการการป้องกันยาเสพติด

กรอบการดำเนินการที่สำคัญ

๑. สร้างภูมิคุ้มกันในตัวและเยาวชนแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย เพื่อป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ทั้งการใช้ยาเสพติดและการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติด

๒. สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงาน ทั้งในระบบและนอกระบบ โดยเน้นการสร้างความร่วมมือองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการรับรู้ในการป้องกันไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ทั้งการใช้และการค้ายาเสพติด รวมถึงส่งเสริมสถานประกอบการเพื่อให้โอกาสแก่แรงงานที่ไปใช้ยาเสพติดได้เข้าสู่การบำบัดรักษา และให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดฯ เข้าทำงานในสถานประกอบการ

๓. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยส่งเสริมให้หน่วยงาน/องค์กรด้านการพัฒนาครอบครัวในพื้นที่ ได้มีองค์ความรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะบุตรหลานแก่ครอบครัวในพื้นที่ เพื่อการป้องกันปัญหาเสพติด

๔. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหมู่บ้าน/ชุมชน ในการเฝ้าระวัง ค้นหา ให้โอกาส ดูแล และช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

แนวทางที่ ๓.๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของ หมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวชายแดนและการพัฒนาทางเลือก

วัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สำคัญตามแนวชายแดน โดยแก้ไขที่ต้นตอสาเหตุของปัญหา และเสริมสร้างความเข้มแข็งของ หมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการพัฒนาตามบริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการสกัดกั้น ป้องกันการค้าและป้องกันการใช้ยาเสพติดในพื้นที่ ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ดังนี้

แผนงานการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวทางการพัฒนาทางเลือกในพื้นที่ชายแดน

เป้าหมายแผนงาน หมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน ได้รับการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่เพื่อให้มีทางเลือกที่ดี ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดทั้งในด้านการค้าและการใช้ยาเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน กำหนดให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. กำหนดพื้นที่เป้าหมาย ศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ด้านสถานการณ์ยาเสพติด เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเชิงลึก

๒. สร้างการรับรู้ สร้างศรัทธา สร้างแรงจูงใจฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาทางเลือก

๓. ประชุม ประชาคม หาข้อตกลงร่วมกันในการค้นหาปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหในพื้นที่

๔. ระดมความร่วมมือทุกภาคส่วนจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายาโดยบูรณาการแผนและงบประมาณระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๕. ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณสุขปึกคักขั้นพื้นฐาน สนับสนุนการสร้างโอกาสสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สุจริต ส่งเสริมการศึกษา ระบบสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และด้านอื่น ๆ ตามแผนที่กำหนด/บริบทของปัญหาในพื้นที่

๖. พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาพัฒนา และประชาชนในพื้นที่ ให้มีความรู้ ความเข้าใจในมาตรการพัฒนาทางเลือกเพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติด

๗. บูรณาการงานป้องกัน บำบัดรักษา และการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในพื้นที่เป้าหมาย

โครงการสำคัญ

๑. โครงการพัฒนาทางเลือกในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนตอนใน

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป.ป.ส.)

๒. หน่วยงานร่วม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ กรมทรัพยากรน้ำ)

มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

มูลนิธิรากแก้ว

แนวทางที่ ๓.๒ การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้สอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม ทั้งกลุ่มเด็ก/เยาวชน และกลุ่มแรงงาน เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และทักษะที่เหมาะสมในการไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ทั้งในด้านการใช้และการค้ายาเสพติด ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๓.๒.๑ การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเด็กและเยาวชน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. เด็กปฐมวัย อายุ ๒ - ๖ ปี กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างทักษะสมองด้วยองค์ความรู้ Executive Functions (EF) โดยประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนควบคู่กับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น การยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ การจดจ่อใส่ใจ การยืดหยุ่น/ปรับตัว ฯลฯ เพื่อเป็นการวางรากฐานภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว ผ่านสถานศึกษา/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกลไก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. วัยเด็ก อายุ ๗ - ๑๒ ปี กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสม ผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตร เช่น รายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ฯลฯ เพื่อป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการใช้ยาเสพติดและการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติด และส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมทางเลือก ฯลฯ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผ่านสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา หรือเทียบเท่า และกลไก/หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์

๓. วัยรุ่น อายุ ๑๓ - ๑๘ ปี กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้

๓.๑ ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสม ผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตร เช่น รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา ฯลฯ และกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการใช้ยาเสพติด และการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติด ต่อเนื่องจากช่วงอายุ ๗-๑๒ ปีผ่านสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรือเทียบเท่า และกลไก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์

๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม โดยการสำรวจและค้นหานักเรียนที่มีความเสี่ยง/เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมในแต่ละบุคคล ให้สามารถปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม เห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ทั้งในการใช้และการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติด

๔. เยาวชน อายุ ๑๙ ปีขึ้นไป กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้ผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรตามความเหมาะสมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ในกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด เพื่อปลูกฝังค่านิยม/ทัศนคติต่อปัญหาเสพติด การมีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ทั้งการใช้ยาเสพติดและการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติดผ่านสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา หรือเทียบเท่า รวมถึงหน่วยงาน/องค์กร/เครือข่ายที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ ตลอดจนผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์

๕. ดำเนินการประเมินและวัดผลการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ตามการเรียนการสอนในหลักสูตรและการส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรในแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงานและเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๖. พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนงานในกลุ่มเป้าหมายให้เกิดประสิทธิภาพเช่น การพัฒนา ฝึกอบรมและเสริมสร้างองค์ความรู้ การประกาศเกียรติคุณ และให้ความดีความชอบ ฯลฯ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
๒. โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
๓. โครงการสร้างการรับรู้ ทัศนคติประชาชนสัมพันธ์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

แผนงานที่ ๓.๒.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในกลุ่มแรงงาน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในแรงงานแต่ละกลุ่ม ดังนี้

๑.๑ กลุ่มแรงงานนอกระบบ โดยอาสาสมัครแรงงาน (อสร.) และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มแรงงานนอกระบบ ตามกลุ่มอาชีพที่มีปัญหา/เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในแต่ละพื้นที่ เช่น แรงงานในภาคการเกษตร ประมง รับจ้างชั่วคราว รับงานไปทำบ้าน อาชีพอิสระ วินมอเตอร์ไซด์ คนขับรถส่งสิ่งของ-อาหาร ค้าขาย ทหารแม่แฝดลอยโดยการสร้างความร่วมมือกับองค์กร/หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจผ่านช่องทางและบุคคลที่เหมาะสม ไปยังแรงงานนอกระบบที่เกี่ยวข้อง เช่นการประชุมชี้แจง ลงพื้นที่ให้ความรู้ และสื่อสังคมออนไลน์/สื่อที่สอดคล้องกับการทำงานในแต่ละอาชีพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งในด้านการใช้และการค้ายาเสพติด

๑.๒ กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ สร้างการรับรู้ ทัศนคติ และประชาสัมพันธ์แก่ผู้ประกอบการ ผ่านช่องทาง/กิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมสถานประกอบการให้มีความปลอดภัยและมีส่วนร่วมในการให้โอกาสแรงงานที่ไปใช้ยาเสพติดได้เข้าสู่การบำบัดรักษา และให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดฯ เข้าทำงานในสถานประกอบการ รวมทั้งเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด และเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้กลับเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหา ยาเสพติด ทั้งในด้านการใช้และการค้ายาเสพติด ตามระบบการจัดการปัญหา ยาเสพติด ในสถานประกอบการแต่ละระดับ

๒. เสริมสร้างแรงจูงใจบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนงานในกลุ่มเป้าหมายให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างแรงจูงใจสถานประกอบการที่ให้โอกาสผู้เข้ายาเสพติดเข้าบำบัดรักษา ให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดรักษา เข้าทำงาน โดยการเสริมแรงจูงใจต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น การประกาศเกียรติคุณ และให้ความดีความชอบ ฯลฯ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแรงงานนอกระบบ
๒. โครงการพัฒนาความร่วมมือให้โอกาสผู้ประสบปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต กรมอนามัย)

กรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา สำนักอนามัย)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์)

๒. หน่วยงานร่วม

กระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

องค์กร/เครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน องค์กรศาสนา สถาบันวิชาการ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น

แนวทางที่ ๓.๓ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อให้การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายเกิดผลสำเร็จในพื้นที่อย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๓.๓.๑ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) และองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาครอบครัวในพื้นที่ โดยชี้แจง ทำความเข้าใจ หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและพัฒนาทักษะของบุตรหลานเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด

๒. เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) และองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาครอบครัวในพื้นที่ โดยการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่สื่อองค์ความรู้ ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฝึกอบรมเพื่อสำหรั้นำไปส่งเสริมให้ครอบครัวที่ดูแลในพื้นที่ได้พัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions: EF) แก่บุตรหลานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

โครงการสำคัญ

โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อการป้องกันยาเสพติดในครอบครัว

แผนงานที่ ๓.๓.๒ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหมู่บ้าน/ชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ดำเนินการเฝ้าระวังและสำรวจ (Re X-ray) จำแนกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การทำเวทีประชาคมเพื่อค้นหาผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การจัดระเบียบสังคม การเดินเวรยาม และตั้งจุดตรวจในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อขึ้นทะเบียน ส่งเข้ารับการรักษาตามกระบวนการของหน่วยงานด้านสาธารณสุข และดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล เพื่อให้โอกาสได้รับการยอมรับจากชุมชนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติดซ้ำอีกโดยกระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร ร่วมกับอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างเป็นพื้นที่ปลอดภัย

๒. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้

๒.๑ ขยายและซ่อมเสริมหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาและยกระดับความเข้มแข็งตามกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การศึกษาดูงาน และนำไปขยายผลต่อยอดในเชิงปฏิบัติในหมู่บ้านกองทุนแม่

๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้กองทุนแม่ของแผ่นดินดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติด รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติด ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

โครงการสำคัญ

๑. โครงการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาภัยยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน
๒. โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร (สำนักอนามัย สำนักพัฒนาสังคม)

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา)

๒. หน่วยงานร่วม

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม)

องค์กร/เครือข่ายด้านครอบครัว องค์กร/เครือข่ายภาคประชาชน สถาบันวิชาการ หน่วยงานภาคเอกชน

๔. มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด

กรอบการดำเนินงานที่สำคัญ

๑. นำผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาด้วยความสมัครใจเป็นแนวทางหลัก
๒. พัฒนาระบบการจัดการกับผู้เสพเป็นรายบุคคล

แนวทางที่ ๔.๑ การดูแลผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคม เพื่อลดผลกระทบจากยาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อมีกระบวนการคัดกรองที่เหมาะสมกับระดับการเสพยาเสพติดของผู้ป่วยยาเสพติดแต่ละราย และบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขและกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสงเคราะห์ สนับสนุน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือ จนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๔.๑.๑ การพัฒนาระบบการบำบัดรักษา

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ชักนำ ใจผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยความสมัครใจเป็นหลัก โดยสร้างการรับรู้ แก่ผู้เสพยาเสพติด ครอบครัวผู้เสพยาเสพติด ชุมชน และสังคม ในการยอมรับว่า ผู้เสพยาเสพติด เป็นโรคเรื้อรัง รวมทั้งสร้างความเข้าใจเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการยอมรับปัญหาผู้เสพยาเสพติดเป็นปัญหาสุขภาพ และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาพื้นฐานทางสังคม ตลอดจนนำผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในเงื่อนไขตามกระบวนการ บำบัดรักษาโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเข้าสู่กระบวนการและดำเนินการตามคำสั่งศาล โดยคำนึงถึงการสงเคราะห์ ให้ผู้เสพยาเสพติด

๒. นำผู้เสพที่หน่วยงานภาคีค้นหาและขึ้นทะเบียนไว้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคม

๓. กำหนดแนวทางการดำเนินงานกับผู้ต้องสงสัยว่าเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพยา

๔. พัฒนาระบบการคัดกรอง ให้สามารถคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต และพิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในรูปแบบที่เหมาะสมรวมถึงจัดทำข้อมูล เกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง รวมทั้งจัดตั้งและพัฒนากลไกการคัดกรองให้มีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

๕. พัฒนาระบบการบำบัดรักษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งกลไกการบำบัดรักษาและพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนยกระดับสถานบำบัดรักษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

๖. พัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละบุคคล เช่น การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Treatment : CBTx) การลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) การให้คำแนะนำแบบสั้น (Brief Advice : BA) การบำบัดแบบสั้น (Brief Intervention : BI) การฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบชุมชนบำบัด (Therapeutic Community : TC) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยเทคนิค การปรับความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy : CBT) การบำบัดผู้เสพยาเสพติดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน (จิตเวช) เป็นต้น

โครงการสำคัญ

๑. โครงการนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาด้วยความสมัครใจและตามเงื่อนไข
๒. โครงการพัฒนาระบบการคัดกรองและระบบการบำบัดรักษา
๓. โครงการพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษา

แผนงานที่ ๔.๑.๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

๑. มีระบบการประเมินสภาพทางสังคม เพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด เป็นรายบุคคล
๒. พัฒนากลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ให้สามารถดำเนินการสงเคราะห์ สนับสนุนที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ และการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคม ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุข
๓. สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการเฝ้าระวัง ติดตามดูแล ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาพื้นฐานของผู้เสพยาเสพติด โดยยึดหลักแนวคิด ผู้เสพคือผู้ป่วย มุ่งเน้น ใช้การสาธารณสุขนำสอดคล้องตามนโยบายยาเสพติดโลก
๔. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสงเคราะห์ สนับสนุน การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ และการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษาจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

โครงการสำคัญ

๑. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด

แผนงานที่ ๔.๑.๓ การอำนวยความสะดวกผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคม

แนวทางการดำเนินงาน

๑. จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามประมวลกฎหมายยาเสพติดให้เจ้าหน้าที่สามารถนำไปปฏิบัติได้
๒. บูรณาการแผนงาน งบประมาณ ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการพัฒนาบุคลากร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการต่อผู้เสพอย่างเป็นระบบตั้งแต่ในระดับนโยบายจนถึงการนำไปสู่การปฏิบัติ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการอำนวยความสะดวกผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคม

หน่วยงานรับผิดชอบ**๑. หน่วยงานหลัก**

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรุงเทพมหานคร

๒. หน่วยงานร่วม

กระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)

กระทรวงแรงงาน (กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

๕. มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

กรอบการดำเนินงานที่สำคัญ

๑. การบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม โดยการควบคุมและใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด และการขยายนโยบายทางเลือกใหม่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๒. การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายยาเสพติด
๓. การกำหนดแนวทางการดำเนินงานรองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด

แนวทางที่ ๕.๑ กิจการพิเศษ

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การพัฒนาภาคเฝ้าระวังและจัดให้มีระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และทันต่อสถานการณ์การวิจัยและพัฒนา มาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่เพื่อประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดมิให้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านสาธารณสุข สังคม และเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๕.๑.๑ การควบคุมและใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ควบคุมพืชเสพติดให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดตามสถานการณ์การนำพืชเสพติดไปใช้ในทางที่ผิด พัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อสมดุลการควบคุมผลกระทบและการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด

๒. พัฒนางานวิชาการและเครือข่ายวิชาการพืชเสพติด เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่มีหลักฐานทางวิชาการ การสนับสนุนการวิจัยให้ใช้พืชกระท่อมเป็นสารทดแทนสารเสพติด

โครงการสำคัญ

๑. โครงการอำนวยการและขับเคลื่อนการควบคุมพืชเสพติด
๒. โครงการพัฒนาและวิจัยพืชเสพติดทางการแพทย์

แผนงานที่ ๕.๑.๒ การพัฒนามาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่

แนวทางการดำเนินงาน

๑. สนับสนุนและคัดเลือกเป้าหมายนำร่อง (พื้นที่/ผู้เสพผู้ติด/ตัวยาเสพติด) เพื่อดำเนินการมาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่ตามกรอบแนวคิดประมวลกฎหมายยาเสพติด ได้แก่ การทำให้ยาเสพติดไม่ร้ายแรงเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Legalization) การเบี่ยงเบนคดี (Diversion) การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) และการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเป้าหมายนำร่อง ติดตาม ประเมินผล และถอดบทเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหายาต่อไป

๒. ขยายผลโครงการพัฒนาคลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติดในระบบศาล ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ (MOU) เพื่อดำเนินงานให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติดในระบบศาล (ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) โดยการสนับสนุนการจัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยลดการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงพัฒนาศักยภาพผู้ให้คำปรึกษา และถอดบทเรียนเพื่อการดำเนินงานหลังสิ้นสุด MOU อย่างยั่งยืน

๓. การกำหนดพื้นที่พิเศษ เพื่อทดลองหรือทดสอบเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชที่เป็นยาเสพติด การผลิตยาเสพติด การเสพหรือครอบครองยาเสพติดบางชนิดตามปริมาณที่กำหนด เพื่อการศึกษาวิจัย หรือการลดอันตรายจากยาเสพติด หรือการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวทางของประมวลกฎหมายยาเสพติด

โครงการสำคัญ

๑. โครงการขับเคลื่อนนโยบายทางเลือกรูปแบบใหม่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๒. โครงการขับเคลื่อนการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล
๓. โครงการสกัดกระท่อมเป็นสารทดแทนสารเสพติดเพื่อบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

แผนงานที่ ๕.๑.๓ การขับเคลื่อนแผนพื้นที่พิเศษ

แนวทางการดำเนินงาน

ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ให้เกิดประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมยืดหยุ่นตามลักษณะของสภาพปัญหาและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ โดยบูรณาการแผนและงบประมาณ ประสานและสนับสนุนการดำเนินงานภารกิจในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่พิเศษสอดคล้องตามภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่พื้นฐาน ไม่ให้เป็นเงื่อนไขในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด

โครงการสำคัญ

๑. การขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
๒. โครงการร้อยใจรักซ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐
๓. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ ตำบลแมตั้น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เพื่อเลิกฝิ่นอย่างยั่งยืน

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

- กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)
- กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา องค์การเภสัชกรรม กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก)
- กระทรวงมหาดไทย (สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)
- กระทรวงกลาโหม (กองทัพบก)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจภูธร กองบินตำรวจ)
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- ศาลยุติธรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม)

๒. หน่วยงานร่วม

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

กระทรวงคมนาคม

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)

มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

มูลนิธิรากแก้ว

แนวทางที่ ๕.๒ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

วัตถุประสงค์ เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการแผนงบประมาณของทุกหน่วยงานมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคเอกชน ภาคประชาชน ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ดังนี้

แผนงานการบูรณาการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเป็นระบบ รองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด

แนวทางการดำเนินการ

๑. บูรณาการแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ และงบประมาณ ให้มีความเชื่อมโยงประสานสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ตั้งแต่ระดับนโยบายส่วนกลางสู่การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยจังหวัดเป็นหน่วยในการบูรณาการการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่

๒. จัดการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ส. อย่างน้อยปีละ ๔ ครั้ง เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ได้เสนอรายงาน รวมทั้งติดตามและกำกับการทำงาน

๓. รายงานผลการดำเนินการทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ด้านการป้องกัน การปราบปราม และการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด การตรวจสอบทรัพย์สิน การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการดำเนินการอื่นตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติดให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อคณะรัฐมนตรีเสนอรายงาน ผลการดำเนินงานดังกล่าวพร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

๔. ร่วมมือกับทุกหน่วยงานเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายยาเสพติด และการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดแนวใหม่ แก่บุคลากรทุกระดับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น องค์การเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ องค์กรสื่อ องค์กรและผู้นำภาคประชาชน รวมถึงประชาชนในสังคม เพื่อให้ ทุกภาคส่วนตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕. สนับสนุนการศึกษาวิจัยงานวิชาการและพัฒนางานองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานคิด ในการกำหนดทิศทาง/นโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด เสริมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน ตลอดจนเผยแพร่แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการพัฒนาด้านวิชาการสารเสพติด

๖. จัดทำข้อมูลเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ ระบบข้อมูลปฏิบัติการยาเสพติด (War Room) ทุกระดับ ทั้งในส่วนกลาง ภาค และจังหวัด ประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในแต่ละช่วงเวลา และจัดระบบการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน และสนับสนุนข้อมูลเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละมิติ

๗. พัฒนางานตรวจพิสูจน์ยาเสพติดให้มีมาตรฐานสากล โดยพัฒนาความร่วมมือของงานตรวจพิสูจน์ยาเสพติด ทั้งจากต่างประเทศและหน่วยงานภายในประเทศ สนับสนุนการพัฒนาระบบและเชื่อมโยงข้อมูลการตรวจพิสูจน์ยาเสพติด ระหว่างหน่วยงานเพื่อใช้สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานตรวจพิสูจน์ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน

๘. พัฒนา/ปรับปรุง/จัดทำ กฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ครอบคลุมทุกมิติ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแต่งตั้ง กำกับ ควบคุม และพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.) และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๙. พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานยาเสพติดทุกระดับให้สามารถดำเนินการตามประมวลกฎหมาย ยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐. ให้มีวิทยาลัยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระหว่างประเทศ รวมถึงพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการฝึกอบรม การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนางานองค์ความรู้ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพร้อมรับความท้าทายใหม่ ๆ

๑๑. ขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกระดับ ทั้งกลไกระดับนโยบาย กลไกระดับชาติ กลไกระดับภารกิจ และกลไกระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ และบูรณาการทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วม

โครงการสำคัญ

๑. โครงการบูรณาการแผนงานและงบประมาณการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๒. โครงการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน
๓. โครงการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ประมวลกฎหมายยาเสพติด
๔. โครงการวิจัยและพัฒนางานวิชาการและองค์ความรู้สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๕. โครงการอำนวยการและพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๖. โครงการพัฒนางานตรวจพิสูจน์ยาเสพติด
๗. โครงการพัฒนากฎหมาย/ระเบียบสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๘. โครงการพัฒนาบุคลากรด้านยาเสพติด
๙. โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศ
๑๐. โครงการอำนวยการและบริหารจัดการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

๒. หน่วยงานร่วม

หน่วยบูรณาการ

ส่วนที่ ๖ กลไกบริหารจัดการในการขับเคลื่อน แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. กลไกอำนวยการและขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

๑.๑ กลไกระดับนโยบาย (Agenda) มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด เป็นกลไกในระดับนโยบาย ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ รวมถึงกำกับ ดูแล ให้ข้อเสนอแนะ แก่หน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๒ กลไกระดับชาติ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) และอนุกรรมการตามคำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ เป็นกลไกอำนวยการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กำกับ ติดตามแผนในแต่ละระดับ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ แก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ให้สามารถขับเคลื่อนแผนได้อย่างประสานสอดคล้อง รวมทั้งประเมินผลการดำเนินการเพื่อเป็นข้อเสนอในการพัฒนานโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๑.๓ กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับกระทรวง กรม และหน่วยงาน รับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการแผนงานและงบประมาณ ภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

๑.๔ กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบดำเนินงานในพื้นที่ ดังนี้

๑.๔.๑ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) คณะกรรมการบริหาร การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ ทำหน้าที่ ในการบูรณาการแผนงาน งบประมาณ และอำนวยการกำกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์ประสานงาน ชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๔.๒ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ/เขต (ศป.ปส.อ./ข.) โดยนายอำเภอ และผู้อำนวยการเขตเป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทาง และแผนงานโครงการที่จังหวัด และกรุงเทพมหานครกำหนด นำไปประสานงานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๑.๔.๓ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) โดยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายกเทศมนตรีเมือง/นคร/ตำบล/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ

๑.๔.๔ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่เฉพาะ เพื่อเป็นกลไกการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในระดับพื้นที่ที่มีบริบทและสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายและแตกต่าง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วย กลไกปกติและต้องมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๕ กลไกเฉพาะกิจ โดยศูนย์อำนวยการหรือศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด และสนับสนุนการดำเนินงานของ คอ.ปส. เช่น ศูนย์ปฏิบัติการยึดทรัพย์สินทรัพย์ชื้อยาเสพติด ทำหน้าที่ในการบูรณาการทุกหน่วยงานในการยึดทรัพย์ของผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น

๒. กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๒.๑ การรายงานผลการดำเนินงาน

๒.๑.๑ ทุกหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด โดยมีรูปแบบและช่วงเวลาการรายงานตามที่กำหนด ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ส.รวบรวม ประมวลวิเคราะห์ และรายงานการดำเนินการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด การตรวจสอบทรัพย์สิน การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการดำเนินการอื่นตามประมวลกฎหมายนี้ ให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อคณะรัฐมนตรีเสนอรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว พร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

๒.๑.๒ การรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปผลการดำเนินการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะที่ ๑

๒.๒ การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน

๒.๒.๑ ภาพรวมของประเทศ โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๒.๒.๒ ระดับภารกิจ โดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวง และผู้ตรวจราชการกรม
๒.๒.๓ ระดับพื้นที่/ภารกิจเฉพาะ โดยคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

๒.๒.๔ ระดับหน่วยงาน โดยหน่วยงานภายในของหน่วยบูรณาการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒.๒.๕ ระดับจังหวัด โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/กรุงเทพมหานคร

๒.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๒.๓.๑ ประเมินผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ของการแก้ไขปัญหาเสพติด ผลสัมฤทธิ์ หรือความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ โดยหน่วยงานภายในควบคู่กับหน่วยงานภายนอกหรือสถาบันวิชาการ

๒.๓.๒ ประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญ แผนปฏิบัติการที่สำคัญ หรือพื้นที่เฉพาะ โดยหน่วยงานภายในควบคู่กับหน่วยงานภายนอกหรือสถาบันวิชาการ

๒.๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ และสถานการณ์ปัญหาเสพติดในระดับจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
(สำนักงาน ป.ป.ส.)

<https://www.oncb.go.th>

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๗ ๐๙๐๑ - ๑๙

